

Dr. Ramaseter Róbert
Budapest
I. Disztr. 2. Ilc. 8.

UJ KELET

Kolozsváron hirdetések a
Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 38. Tel. 4-13
és a
LLOYD EXPRESS
Str. Gola No. 20. Telefon 14-33
hirdetési irodák vesznek fel

X. évfolyam • 207. szám
1929 Szeptember 12 Csütörtök
• 5689 év Elul 7 •

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A zsidó nép magna chartája

Irtá: Dr. Eisler Mátyás főrabbi

Azok a megrendítő, de egyszermind felhőszóró események, melyek Palesztinában a közelmult napokban lejátszódtak a jövőjére gondolt. Mi lesz a sorsa a sugásgyökös halással voltak mindenki, aki lefölyvén könnyeit, miket az elesett szanandó áldozatok miatti fájdalom köntöztetett szemébe, az országépítő munkájuk jövőjére gondolt. Mi lesz a sorsa a szorakos nagy minék, mely arra van szánva, hogy szilárd alapja legyen egy zsebb és boldogabb zsidó jövő kialakulásának, kiinduló állomása a zsidó nép önállóságára való visszatérése útjának, testi-lelki megújítása folyamatának? A kijózanító szörnyű csapás után lesz-e még helye szívünkben annak a rajongó hitnek, mely a zsidó nép fiait és leányait munkára és áldozatokra serkentette Palesztina fölépítése érdekében? Lesz-e még háborúság ifjainkban, olyan munkahelyet felkeresni, ahol egyik kezükben vakoló kanállal, a másikban töltött fegyverrel kell dolgozniuk és mégis elvárják a forogó kockán minden pillanathoz? Lesz-e még kedve a zsidó népnek és vállalkozásnak egy tűzfészek kellő közepén elhelyezni féltett értékeiket? Lesz-e még önkéntes tagadás a szívekben, áldozataikat adakuleni abba az országba, ahol az élet- és vagyonbiztonság híján minden áldozat egy napon hiábavalónak bizonyulhat?

Ilyen eszűgő kérdések, ilyen emészto felhőszóró események mindnyájunk szíveit a gyilkos erőszak láttán, amely napokon át urrá lett abban az országban, ahol, úgy képzeltük, mihamar megvalósul a proféták álma az eszményi béke hozáról, hol a farkas és a bárány együtt tánczik és a párdac a gödölyével együtt hűvözik. De íme a farkas vérszomja hírrel felhőszórta az orvul rávetette magát a gyönyörű bárányra. Am a bárány országunkhoz bizonyul s keményen visszaharagolt. Hódolat és diademség nekik, kik a Makkabus hősök méltó utódainak bizonyultak!

Csak hogy mi az országhódítást nem így képzeltük. Mi nem voltunk háborús nép soha, zsidó imperialista törekvések csak ellenségeink képzeletében léteznek. Az első zsidó állam korából a hagyomány csak egyetlen bölítő hadjáratot ismer, David király idejéből. A második állam (szóval) mondható imperialista hajlandóságának. Annál kevésbé gondolkodunk a XX. században, a világháború kezdetén, a fegyveres hódításra. Nem erőszak és vér árán, hanem békés munkával akartuk visszaszerezni az ösök földjét. De lehetséges lesz-e még ezután a lovább szóni a szép álmot a szőlőtől függetlenül, amelyeket szorgalmas kezük gondoztak és nines, aki felriassza a vártékelő munkásokat?

A talnád Bölcsei azt tartják: Mielőtt még Isten a betegség csapását küldi az emberre, már előre gondoskodik a gyógyulástól. Így történt itt is. Mielőtt bekövetkeztek a szomorú palesztinai események, megalkult Zürichben a kibővített Jewish Agency. És ez a tény, amely eloszlatja minden aggodalmunkat. Életvesztő a fájdalom kérdéseknél és kétségkelt.

Mert igaz bár, hogy a világ legnagyobb

Erélyesebb politikát határozott el a cionista Aktionskomité és a Jewish Agency a londoni együttes értekezleten

Weizmann csak hétfőn tért vissza Londonba. Melchett lord a palesztinai bevándorlás erőteljes fokozását követeli. A cionista Executive hatalmas diplomáciai munkája a zsidó érdekek és Palesztina védelmében

London, szept. 11. Pénteken, szeptember 6-án délelőtt féltizenegykor ült össze Londonban a cionista világszervezet Aktionskomitéja és a Jewish Agency adminisztratív bizottsága együttes ülésre, hogy a palesztinai események által előállított új helyzetről tanácskozzék és a leg sürgetőbb intézkedések megtételéről határozzon. A gyűlésen megjelentek az Executive részéről: dr. L. Barth professzor, S. Brodeetsky, S. Kaplansky, Louis Lipsky, dr. A. Ruppin, H. Sacher és Miss H. Szold. A cionista világszervezet tagjai közül megjelentek: Lord Melchett, M. M. Ussischkin, L. Motzkin, dr. S. Lewin, J. Fischmann, J. K. Goldbloom, dr. A. Goldstein, L. Levite, I. Oehberg, M. Rothenberg, dr. L. Reich, I. Suprasky, H. Farbstein, dr. S. Federbusch, E. Neufeld, dr. M. Nurok, dr. C. Arlosoroff, dr. A. Tartakower, B. Locker, M. Grossmann, H. Lichtheim, dr. S. Soskin, I. Grün-

baum, Robert Stricker, M. Dizengoff, S. Gronemann, dr. B. Feivel, J. Fischer, S. Marks, dr. I. Olswanger, L. Stein, L. Léwi-Epstein és dr. K. Schwartz. A Jewish Agency adminisztratív bizottsága részéről megjelentek: Miss Nettie Adler, O. D. Avigdor Goldschmid, Lazar Margulies, dr. Max Soloweitschik, rabbi dr. Horowitz és dr. O. Wolfsberg.

A tanácskozásokat Miss Szold nyitotta meg illetődött ihangu emlékezéseddel, amelyben kiemelte a zsidóknak Palesztina különböző városaiban és kolóniáiban bebizonyított nemes hősiességét. Beszédje mely hatást keltett és utána javaslatára L. Motzkin foglalta el az elnöki székét.

Motzkin mindenekelőtt felkérte az ülés résztvevőit, hogy felállással hódoljanak az elesettek emlékének. A legutóbbi palesztinai események — mondotta Motzkin — ismét szembeszökően bebizonyították, hogy

a zsidóság a veszedelmek órájában

a heroizmus csodálatos példáit tudja felmutatni.

A világ zsidósága pedig a szolidaritás mely és átható érzetében csatlakozott a testvérekhez, akiket orvul támadtak meg ellenségeink. A spontán tiltakozás viharát vonult végig a világon széjjelszórt zsidóságon és ez az érzés kicsucosodott abban a követelésben, hogy az arab támadás áldozatainak szenvedéseit anyagi segítséggel enyhíthessenek. A világ minden részéről a petíciók és tiltakozások ezrei futottak be a Népszövetség titkárságához Genfben.

Motzkin közölte, hogy Sprinzel palesztinai munkásvezér szeptember 5-én visszatért Jeruzsálembe és távirattal közölte a cionista világszervezettel, hogy első benyomása szerint, a nyugalom teljesen helyreállt és egész Palesztinában újra normális lett a helyzet. A világ különböző részeiből érkezett chaluuc partraszállítása normális körülmények között történtek.

Folytatás a harmadik oldalon.

hatalmassága, Anglia, amelynek nemcsak hatalmához, hanem jóindulatához is határtalan bizalmunk volt, nem védelmezte meg a művet, mely az ő gondjára volt bízva, a veszély pillanatában. De van egy hatalom, amely még az Angliánál is nagyobb: a művelt világ közvéleménye. És ez a legnagyobb hatalom mellettiünk nyilatkozott meg. Könnyű megérteni, miért? Hisz mi nemcsak a saját népünk jövőjéért dolgozunk és áldozunk Palesztinában, hanem a civilizációért, a haladásért és a népszabadságért is. Viruló ligeteket varázsoltunk a méreggőzt lehelő moocsarak helyébe, a technika vívmányait honosítottuk meg egy elmaradottságban senyvedő országban, magasabb életszínvonal lehetőségét adtuk meg a jobbágyorsban tengődő palesztinai arab nép tömegeinek, gazdasági páriákat független szabad emberek sorába emeltünk. Hogy hájtatlanságot kaptunk cserébe szolgálatainkért? Nem meglepő, sőt minden nap megisméltető jelenség. A „jóért jóval fizess” mindig csak pium desiderium, az erkölcsnek tulkövetelése fog maradni, mert a hájtatlanság az emberi természetben gyökerezik, az emberi lélek, e tarka virágos kert, egyik vadhajítása, melyet mindig újra kell kigyomlálni. De hisz a tamadás nem is magából a palesztinai arab népből indult ki, amelynek nem is volt semmi oka rá, hanem a népet elnyomó felsőbb rétegekből, akik joggal féltik rabló hatalmuk érintetlenségét a zsidók lélekfelvilágosító és felszabadító tevékenységétől.

Amely azonban sohasem feledtetheti a zsidó nép példaadó civilizáló munkásságát Palesztinában, az maga a civilizált világ közvéleménye, az említett legnagyobb világhatalom. De mikor lesz mellettiünk teljes egészében a hatalom? Ha a mi népünk is teljes egészében a

nagy feladat mellé áll, ha mindnyájan a Palesztinaiért dolgozók és áldozók táborában vagyunk, ha meggyőző tényekkel mutatjuk meg a világnak, hogy a zsidó nép a maga teljességében akarja felépíteni Palesztinát, hogy el van szánva minden áldozatra a cél érdekében, amelyet maga elé tűzött, amelyet szentesített a művelt népek aeropágja s amelynek eléréséért folytatott áldozatos és küzdelmes munkát bátorító érdeklődésével kíséri a világ közvéleménye. S ezt a feltételt teljesítette a zsidó nép Zürichben, midőn a lakott föld minden részéről összegyűlt képviselői aláírták a Palesztinaiért való közös munkára kötelező okmányt, ezt az ujkori magna chartát, az egész zsidó nép akaratának nyilvánítása azt, ami eddig csak egyes töredék részeinek akaratá volt. Csak ez ünnepélyes akaratnyilvánítás magna chartájával kezében követelheti joggal a zsidó nép a világ fóruma előtt a maga teljes igazságának, a maga csorbítatlan jogainak elismerését. Csak ezt az akaratnyilvánítást várta maga a világ is tőlünk, hogy osztatlan véleményével meléjük álljon. És ezzel olyan hatalmasság oltalma alá jutott Palesztinában végzett és végzendő művünk, amely minden időkre és minden támadással szemben megvédi és biztosítja. E hatalom ércfalán izzé-porrá zuzódik minden ellenállás, melyet a gaz felbujtók és félrevezetett tömegek netalan még ezentul is megkísérelnének, mert még soha senkinek, amióta történelmet írnak, nem sikerült semmi, amit a világ meggyőződött közvéleménye ellenében akart cselekedni.

De valamint minden magna charta csak írott malaszt, amíg a benne foglaltakat meg nem valósítják, úgy a zürichi akaratnyilvánítás is csak ünnepélyes deklaráció maradna, ha népünk minden fia és leánya nem teljesítené a kötelezettséget, melyet kiküldöttéi útján magára

vállalt. Palesztinát nem lehet felépíteni munká és áldozat nélkül, amint nem lehetne bármely más országot sem. Mit szólna hát a világ, ha megrettenve az imént történtektől, a zsidó nép nem akarná megvalósítani, amit Zürichben fogadott: ha ifjuságunk életéért reszketne, a tőke és vállalkozás pedig befektetendő értékeit féltene? Ha veszni hagyánánk mindazt, amit emberfeletti erőfeszítéssel eddig akartunk Palesztinában? Nem világ csufja lennénk-e, utolsó emberek, utolsók a népek sorában?

Légy erős és bátor! Ezzel a szóval fordulok hát hozzád, erdélyi zsidó népem. Légy erős a hitben és bizalomban, hogy el fogjuk érni a célt, amit kitűztünk Palesztinában, ha mindnyájan osztatlanul állunk melléje — mert hit és bizalom nélkül sem lehet felépíteni a szentföldet. És légy bátor az akadályok leküzdésében, amelyek gátolhatnak kötelességed teljesítésében. Hisz nagyon siralmas a gazdasági helyzet, amelyben élünk: honnan vegyük az eszközöket, miket az újabb áldozatra felhívó szózat követel tőlünk? Azért hát: légy erős tenmagaddal szemben, mert akkor mindig lesz nélkülözhető felesleged az országépítő szent munka számára. És légy bátor a nagy felelősség vállalásában, mellyel a zsidó jövő iránt tartozol, amely alól kivonnod magad nem lehet, míg a zsidó névre igényt tartasz, míg a zsidó név becsülete drága a szemedben.

Ezekben szóm okát annak, hogy egész szívből csatlakozom az imént megjelent felhíváshoz, amely mindnyájunkat böközti adakozásra szólít fel amaz élő emlékek, az olajfaerdő elültetése céljára, amely hirdetni fogja a zsidó nép kegyeletét és szeretetét a vértanúk iránt, kiknek vére a szentföldön hullott a szentföldért és egy szebb jövőért.

A történelemiró film

A történelmistől mindezt többé-kevésbé művészetnek tekintették. Művészetnek tekintették pedig azért, mert a történetírók a rendelkezésükre álló okmányokból, kéziratokból s egyéb dokumentumokból rendszerint saját világfelfogásuk és érzelmi berendezésük szerint, tehát szubjektíven alkották meg a múlt képét. Még az úgynevezett oknyomozó történelmis sem tudta elkerülni a történetírói szempontok káprázatait, melyek a legvilágosabb történelmi tényeket is költői homállyal vonták körül. Az iradjalomtörténet területén sem állottak, illetőleg állanak jobban a dolgok. Ahány kritikus, esztétikus csak hozzányúlt egy-egy nagy művész, vagy író alkotásához: ezekből az alkotásokból és művekből nem az alkotás lényegét, hanem a saját szempontjait merítette ki.

Annak a csendes technikai forradalomnak utján, mely szinte észrevétlenül alakítja át nemesak anyagi, hanem társadalmi és szellemi vonatkozásban is világnak: a történetírás terén is rövidesen érkezők lesznek a hatásai. Most érkezik éppen a híradás a legutóbbi népszövelési tanácsulással kapcsolatban arról, hogy Stresemannak, a német külügyminiszternek, a tanács színe előtt elmondott nagy beszédét beszélőfilmre vették fel. A film tehát, eltekintve attól a kétségtelen bűntől, hogy mint „művészet” az élet arculatát részben, vagy egészben meghamisítja, — alkalmazásának egy másik vonalán a valóság, a meg nem hamisított jelen, mely egykor történelmi múlt is lesz, befolyásolhatatlan történetírójává válik.

Az iskolai történelemoktatás mindeztől — ugy a középiskolákban, mint az egyetemeken — különböző szempontokat felölő tanakonyvek és még különbözőbb beállítottságú professzorok rendszereinek volt alárendelve. Nemesak osztályszempontok, hanem még vitathatóbb értékű egyéni elhíráások, helyesebben: hipotézisek döntötték el, hogy a tanulók, illetőleg a hallgatók milyennek lássanak egy-egy úgynevezett sorsdöntő történelmi mozzanatot. A modern sajtó kialakulásával a történelemhamisításnak ez a lehetősége már nagymértékben alacsonyodott. Mert bár egyébként a különböző pártállású lapok különbözőképpen bíráltak el és bírálnak el napjainkban is egy-egy parlamenti beszédet, vagy államférfi nyilatkozatot, mégis leginkább szövegszerű közlik a parlamenti üléseken elmondott beszédeket. Azt is tudjuk, hogy éppen a sajtó kitűnő eszköze az egyes kormányok kezében szimpátiák és antipátiák keltésére.

A film azonban, főleg pedig a beszélőfilm, evelőre nem hamisítható. A filmre felvett Stresemann külső habitusát a legkérdésbízhatóbb retusálás sem mutathatja másnak, mint amilyen lényeges valóságban s a megörökített szó, amelyet az illető államférfi a beszélőfilmben mond: nem hangzhatat meg előzőleg, vagy az utólagosabbul, mint amilyennek a normális fül hallhatja. A test külső és a szó pedig az emberi valóságnak, az egyéniségnek olyan képzetét felgyújtó és az érzékszerveket objektíven megragadó képét nyújtja, amelyet nem lehet különböző befolyásokkal meghamisítani. A film, mely a jelenben lepergő nagy pillanatokat élő maradandósággá, tehát élő történelmi vázáltsá, arra hivatott eszerint, hogy az elmuló, elenyésző, porrá és hamuvá széthulló emberi valóságot, legalább a síkban élő s a vázolatlan világban fényekből és árnyvonalakból összeállított örökkévalósággá alakítsa át. A film ezáltal a legigazabb történelmi dokumentumunknak és mint ilyen, arra alkalmas, hogy szemben a film hamis művészetével: a történelmet fassza meg a hamis belemagyarázatok, a meghamisított történelmi portrék és idealizáló, vagy materializáló történelemiró szempontok érvényesítésétől.

Ugy képelem, hogy a jövőben iskolájában a történelem oktatásánál — a könyv semmitmondó segédeszközé fog átlénygni s az igaz történelemoktatás

filmen keresztül fog történni. A film lesz a cáfolhatatlan adatok tőrháza. A jövődönök, — melynek utjait, miként az emberiség egész jövődjét, az a bizonyos jótékony fátol takarja: — a mai városok, tájak, gyárak, gépek, termelési módok, szociális ellentétek, ruházatok, etnográfiai jellegzetességek pontos képét, mozgását, koloritját fogja átadni a film, anélkül természetesen, hogy fényből és sikkokból összegyűlt valóságát belemagyarázásokkal torzítaná el.

S amily mértékben válik a meg nem hamisítható történelem-írás egyik legfőbb eszközevé a film, — éppoly mértékben válik majd az ember halhatatlanságának mindeztől csak álmodott megvalósítójává. Ha mi el is pusztulunk,

akarva, nem akarva mindannyian a sir marhalékává is leszünk: szavunk, mozgásunk, érzéseink kifejeződése arcvonásainkon, megmarad a jövődjé számára. Az örök lánc, mely a múlt nemzedékeit a jövődjé nemzedékeivel köti össze, ezáltal szorosabbá fonódik s a távolság, mely országokat, fajokat elválasztotta egymástól, mindjobban összehúzódik. A film láthatóvá teszi előttünk azokat a városokat és azokat a tájakat, amelyeket a valóságban nem volt alkalmunk láthatni s ezáltal az egész földkerekséget egy nagy, hatalmas celuloíd abroncsban fogja össze. Ez a film történelmi hivatása, olyan történelmi hivatás, mely magát a történelemirást forradalmasítja!

Salamon László

„Kiddus Hasém”

Schalom Asch nagy pogrom-dramája Erdélyben

Alex Stein, a nagynevű színész és rendező vezetésével Erdélybe jöttek ismét a vilnák. Temesváron kezdik vendégszerelésüket új színészi erővel, a legjobbakkal, amiket az új jiddis drámai színészet kiértelt. Magukkal hozták a legnagyobb jiddis darabot: Salom Asch „Kiddus Hasém” revüszéri tragédiáját. Ebben a drámában, amely a nagy író alkotásainak csúcsán áll, a Chmelnitzky pogromidőket érzékelteti a költő, de ezen át megmutatja a háborút követő ukrán megszállásokat, mélyseges tanulságul annak, hogy a történelem megismétlődik. A darab husz képből áll, minden kép hatásra egy-egy tragédia és zenei aláfestése a legszebb és legtalálóbb, amit eddig zsidó színpadra hoztak.

A dráma képeit alább ismertetjük: Első kép. Tórol az emberek től.

Az ukrán és lengyel határon Chmelnitzky vad bandái portyáznak. A pusztaságon él egy zsidó bérlő, egvedül a hagyatva, teljesen magára utaltan. Még csak nem is nevelheti zsidó ismeretekben a gyermekeit. Ott áll az ukránok, lengyelök tüzeben. A bérlő teljhatalmú megbízottja, de egyúttal legalázatosabb szolgálja a földesurat, aki messze lakik a pusztai tányától. A földesur kegyura a kolostornak és a zsidóknak adta át a kolostor kulcsait.

Apa és fia, Mendel és Slajme ül a koresmában és jön a pópa. Nagyon megkívánta ma az italt. A koresmáros ad neki, de figyelmezteti, hogy Isten szolgáljának nem illik a sok ivás. A részeg pap kéri a templom kulcsát, a zsidó nem akarja odaadni. — mert az uraság megtiltotta. A bérlő fia rábeszéli apját, hogy azért csak adja. Az apa dilemmában van. Ha odaadja a kulcsot, magára dühösíti az uraságot, ha nem adja, akkor a pap ijeszti a kozákokkal. El kell menni innen el, el, emberek közé!

A zsidó felesége pénteken kalácsot készít. De hirtelen észbe ötlök, hogy voltaképpen nem is tudja, csütörtök van-e, péntek, vagy szombat talán. Ebben a pusztában elveszítette a napot. Behívja öreg ukrán eselődjét, aki jól ismeri a zsidó szokásokat.

Megjelenik a szent szabócska. Egyike a harminchat szenteknek, akik miatt Isten érdemesnek látja fenntartani ezt a világot. Tőle kérdik, milyen napja van a hétnek. Megmondja és a jövőre nézve utasításokat ad, jeleket a derékövön. Mendel családja panaszkodik, a szent

szabócska megvigasztalja:

„Isten meg fog segíteni, még „párnesz” lesz egy jó zsidó községben. Maga a „pórec” (földesur) fog adni pénzt, hogy azon templom építs”.

2. A szent szabócska ül, varr és szótárokat morzsol. Mendel megmondja fiának, hogy a kicsi ember, az egyszerű meserember egyike a világ legnagyobbjainak: A bérlő a szent szabócska kívánságára átadja a pópának a templom kulcsát.

3. Szombat, Jochéved, a ház asszonya, megáldja a gyertyákat.

4. Az uraság lengyel módra, viharosan mulat. A zsidóra ráparancsol, hogy énekeljen. Mendel a péntek esti dalokat énekl. A farsaságnak tetszenek a dalok, az uraság megkérdi, mi a kívánsága. „Templomot akarok és temetőt!”

„Megkapod, de le kell hajolnod a kereszt előtt. Megjelenik a szent szabócska és tanácsolja neki hogy teljesítse a földesur kívánságát!”

Azután medveáncot követel. A zsidó medvebőrbe öltözködik, az uraság korbaállal veri, a tánc közben Mendel extázisba jön, nagygyá nő, óriássá és bántalmazója és a vendégek rétegnak tőle.

5. Mendel fiát akkor házastja össze Deborával, amikor avatják a templomot.

6. A fiatal házaspár mind egyike tizenhárom-tizenhárom esztendő. Játsszanak veszekednek egymással, mint gyermekek.

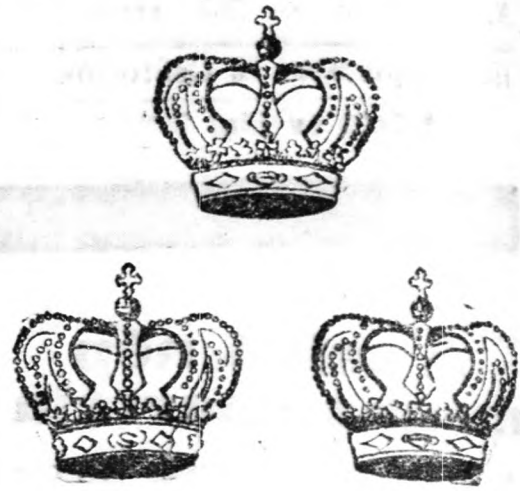
7. Slajmeje a jesivára megy, hogy tanuljon és jó zsidó váljék belőle. A tizenhárom éves gyermekasszony nem akar oltmaradni, visszakivánkzik anyjához. „Hozok neked gyűrűcskét”. „Nem, nem vissza akarok menni!” — „Miért nem akarsz itt maradni?” — Szemérmeseleg mondja: „Mert te elmegy”. — Maradj csak, hozok szép ajándékot, hozok varsói aranycipőt!”

A varsói aranycipő volt a legértékesebb ajándék, amit a lengyelzsidó férj adott asszonyának.

„Szeretlek téged”, — mondja bucsuzól a fiu. „Én is szeretlek”, mondja az asszony.

8. Megjelenik megint a szent szabócska, aki Slajmet elkíséri a jesivára. És magyaráz. Hogy is lehetne élni itt, ebben a pusztaságban, ha nem tudná az ember, hogy mindenütt láthatatlanul felkek él-

A Deauville-i és Vichy-i elegancia versenyen a tiszta selyem

HAROM KORONA
védjegyű harisnya
aranyérmeket nyert.

nek. Az erdők, a mezők füve, a pusztaság horizontja, mindez lelkekkel van beépesítve. Az Ur nem tudta nézni a zsidók szenvedését és Jeruzsálem pusztulása után marékra vette Erec Jiszrael földjét és letette Lengyelországba. Po lin itt pihenj, amig a galut tart.

9. Minden uraságnak megvan a maga zsidója. A zsidók összekülömböznek a „pórecok” fölött.

10. Nagyvásár Lublinban. Megjelenik megint a szent szabócska. Itt van Mendel és a fia, Slajmeje, aki már kitűnően „tanulja” a Talmudot. Az apa pénz ad fiának. A fiu aranycipőket vásárol asszonyának.

11. Híre jött, hogy Chmelnitzky bandáit levertek a lengyelek, és jönnek a kab balisták, akik bejósolták a zsidók felszabadulását, a góulát.

12. Slajmeje hazajön. És hazahozza asszonykájának az aranycipőcskéket.

13. Pogrom. Kozákok megjelennek, velük a papok, hogy előbb téríteni próbálják a zsidókat. Mendel nem tudja, mivel védje a szentélyt, inkább felgyújtja.

14. Náászé vönismá. A zsidók kimene-kültek a városokból a „nezőre”. Megint közöttük van a szent szabócska. Vigasztalja őket.

15. Zsidó temető. A kozákok ide is benyomultak. Mendel családja azonban megmenekült. Öreg rutén eselődje, Marjusa, parasztruhákat szerez örege festi, ez megmenti őket.

16. A kozákok elfogják Slajmet. Meg akarják ölni. Megmenekül.

17. A sorsvetés. Kozákok jönnek és Deborát felismerik. A festéket lemossák arcáról és látják tüneményes szépségét. Sorsot vetnek, hogy kié legyen. A fiatal kozák, aki megnyerte a zsidó leányt, szerelmes lesz beléje és megmenti.

18. Vallomás. A kozák hűséget esküszik a leánynak és megígéri, hogy feleségül veszi.

19. Aranycipők. Jerem, a fiatal kozák, aranycipőket ajándékoz Deborának. Leborá megtudja, hogy férjétől. Slajmetől ragadta el akkor, amikor meggyilkolta. Odaadja neki a fegyvert. „Te azt mondd — mondja Deborá — hogy szent vagyok, a szent emberen nem fog semmi fegyver. Tüzelj tehát, megjelöl, nem fogok megsebesülni. A kozák azonban rosszul céloz, nem találta kedvesét és azt mondja, hogy isten védte meg Deborá Slajmeje nevével az ajkán összekösz.

20. Sómá Jiszrael. Program.

STANIOL Gyári **LEPAGE**
Kvár. Kérjen mintás árjegyzéket.

Kapla a

Ezután Zalmen nai munkásság kivében, tett jelen lefolyt események fő részében ismer nását megelőző n az ország helyeségét, majd a pa leutési és más alapján vázolta a lyok pénteken, a kezdetüket, amik megátadták Jer kát. A zavargás terjedtek tovább, szálem volt, ahon a gyilkosságok, ra egyre szélesebbt e palesztinai kormán összes áldozatok sz hamedán és 10 k

a zsidó forrásból szerint 132 zsidót so

A kórházban ápol- tek száma 334 kör vesztéseket a veg zsidósága szenvedt ben. Haifában, Hel Ugyancsak sokat telt és kisebb me mint Artuf, Kfar-U Jeruzsálem között), a judeai koloniák Haéme a Kison fo Hajardén Felsőgali lepeket evakuáltá koloniákat előbb k gyújtották.

Komoly veszedel Aviv is, de a váro támadás

A zártabb egység Tel-Aviv körül, a S reel völgyében, a J líleában semmi ba Ani az excessz leti, — mondotta K nak az a meggyőző

a felelősség első mozlem-tanács és kongresszus végre köreir

amelyek a Kotel M eseményeket arra t tudatlan arab tó galmakkal tüzeltek zal, hogy a zsidók izlám szent helyei mushoz történt a megtalálható a kait sajtóban és biznyo rok állásfoglalásába Ugyancsak egyha a jsuv a paleszti amely minden fig annak ellenére, hog mel láthatólag nagy ság, az előrelátás é lut hiányát árulta doni kormánynak a sára vonatkozó int sáv főként a polgár

Értes

Megnyit Bucure közpon

„Hotel

Str. Pictor Grig

A királyi palota

a Calea

100 modern bere

központi títés,

hideg-és melegviz fon áll a vendége

Nagyon előnyös a tarifából 25% Tis

„Venetia-szá MOISESO

Kaplansky jelentést tett az Aktionskomiténak a palesztinai események lefolyásáról

(Folytatás az első oldalról)

Ezután Zalmen Kaplansky, a palesztinai munkásság képviselője az új Exekutívában, tett jelentést az Erec Jiszraélben lefolyt eseményekről. Beszédének bevezető részében ismertette a harcok kirobbanását megelőző nyolc nap incidenseit és az ország helyzetének fokozódó feszültségét, majd a palesztinai Exekutive jelentései és más felelős tényezők adatai alapján vázolta a véres eseményeket, amelyek pénteken, augusztus 23-án vették kezdetüket, amikor a fanatizált arabok megtámadták Jeruzsálem zsidó lakosságát. A zavargások tüzvész-gyorsasággal terjedtek tovább, de a központjuk Jeruzsálem volt, ahonnan a felkelés lángjai a gyilkosságok, rablások és gyújtogatások egyre szélesebbt erületre csaptak át. A palesztinai kormány jelentése szerint, az összes áldozatok száma 119 zsidó, 83 mohamedán és 10 keresztény halott, míg

a zsidó forrásból eredő megállapítás szerint 132 zsidót ölték meg a harcok során.

A kórházban ápolt zsidó és arab sebesültek száma 334 körül van. A legnagyobb veszteségeket a vegyes lakosságú városok zsidósága szenvedte el, így Jeruzsálemben, Haifában, Hebronban és Szafetben. Ugyancsak sokat szenvedtek az elszigetelt és kisebb mezőgazdasági kolóniák, mint Artuf, Kfar-Uria és Hulda (Jaffa és Jeruzsálem között), Bertuvia (Kastinté) a judeai kolóniák déli szélén, Mismar Haémek a Kison folyótól délre és Mismar Hajardén Felsőgalileában, ahonnan a telepéseket evakuálták, mire az arabok a kolóniákat előbb kirabolták, azután felgyújtották.

Komoly veszedelemben forgott Tel-Aviv is, de a város zsidósága minden támadást visszavert.

A zártabb egységben levő kolóniáknak Tel-Aviv körül, a Saron-síkságon, a Jezreel völgyében, a Jordán mentén és Galileában semmi bajuk nem történt.

Ami az excessusok keletkezését illeti, — mondotta Kaplansky, — a jisivnak az a meggyőződése, hogy

a felelősség elsősorban a legfelső mozem-tanács és az ugynevezett arab kongresszus végrehajtó bizottságának köréire hárul,

amelyek a Kotel Maaravival kapcsolatos eseményeket arra használták fel, hogy a judaean arab tömegeket különböző rázkálással tüzeltek fel, többek között azzal, hogy a zsidók el akarják venni az arabok szent helyeit. A vallási fanatizmushoz történt apellálás visszhangja megtalálható a kairói, bagdadi és indiai sajtóban és bizonyos ottani politikai körök állásfoglalásában.

Ugyancsak egyhangulag felelőssé teszi a jisiv a palesztinai közigazgatást is, amely minden figyelmeztetés, valamint annak ellenére, hogy az országban szemmel láthatólag nagyobb lett a nyugtalan-ság, az előrelátás és gondoskodás abszolút hiányát árulta el. Ami pedig a londoni kormánynak a zavargások elfojtására vonatkozó intézkedéseit illeti, a jisiv főként a polgári és katonai hatóságok

intézkedései ellen panaszodik, amelyeket a krízis idején tettek.

Különösen elítéli a jisiv a fenyegetett pontok kiürítését, valamint a zsidó védőrséggel szembeni eljárást, amelyet szisztematikusan lefegyvereztek és tagjait gyakran be is börtönözték, holott a kormány semmiképpen sem tudta garantálni a zsidók biztonságát és életét.

Azt nem lehet általánosságban megállapítani, hogy az arab rendőrség nem

Harry Sacher jelentése az Executive tevékenységéről

Harry Sacher a palesztinai és londoni cionista Executive aktivitásáról tett jelentést. A zavargások megkezdése óta az Executive permanenciában van. A palesztinai Executive a veszedelmet előre látta és minden tőle telhető módon igyekezett azt elhárítani. A londoni Exekutive energikusan és ismételtén járt el a kormánynál, amelytől a meglámadott zsidóság számára gyors védelmet kért, továbbá a rend azonnali teljes helyreállítását, a bűnösök megbüntetését, a kárvallottak segélyezését és a palesztinai rendőrségnek a mandátum értelmében

teljesítette kötelességét, de egyes ilyen szörványos esetek mégis előfordultak. A transjordániai határőrséget csak a Jordán-hidak őrzetére használták fel, valamint a Jordán mentén levő Ruttenberg-műveknél Nyugatindianában közudomás szerint, a határőrséget csak a Nuristól keletre, a Béth Alfa elleni támadás leverésénél vették igénybe.

Kaplansky jelentése végül megemlékezik az angol sajtó és közvélemény magatartásáról a palesztinai eseményekkel szemben.

való becsületes átszervezését. Ebben a tekintetben tiszteltrendelő munkát fejtettek ki Reading lord és lord Melchett, akik az Executívával karöltve jártak el a kormánynál. A gyarmattügyi miniszter biztosította a küldöttséget, hogy hajadéktalanul intézkedni fog, hogy a zavargások előidézőit törvény elé állítsák és kivételes bíróságot delegált a bűnösök felett való gyors ítélkezés céljából.

Weizmann dr. Genfben Macdonald miniszterelnökkel tárgyalt a palesztinai eseményekről.

Melchett lord erélyes fellépést tart szükségesnek

A következő szónok lord Melchett volt, aki beszédében kiemelte, hogy ezt az utóbbi katasztrófát sem az angol, sem a palesztinai kormány nincs hivatva jóvátenni. Az utóbbi események csak arra alkalmasak, hogy megmutassák azokat a szegényes állapotokat, amiket a brit közigazgatás teremtett Palesztinában. Nem kételkedünk benne, hogy a kiküldött angol bizottság beváltja a hozzáfűzött reményeket. A cionista világszervezet képviselői majd az ügyek megvizsgálására kiküldött angol bizottság előtt is hallatni fogják szavukat. Véleménye szerint most nagy szükség van az erélyes fellépésre és reméli, hogy a világszervezet Palesztina érdekében energikusabb lesz,

mint eddig. Ő maga is saját személyében így fog cselekedni. Mindenekfelett azonban fontos, hogy a palesztinai imigráció minél erőteljesebb legyen. Ujra meg fogja látogatni az országot a helyzet kivizsgálása céljából.

Sacher megköszöni lord Melchettnek a politikai és pénzügyi segítségét, amellyel a krízis enyhítéséhez sokban hozzájárult.

A délutáni ülésen folytatták a tanácskozásokat ugyancsak Motzkin elnökle mellett S. Marks, a palesztinai gyorssegélyalap londoni elnöke jelentést tett az alap megalakulásáról. Elmondotta, hogy mihelyt komoly formában hírek érkeztek Londonba a zavargásokról, lord

Melchett, Reading márk, dr. Weizmann Felix Warburg és mások tanácskozársa gyűlék össze és elhatározták, hogy haladéktalanul segélyalapot kell teremteni, amelyre meg kell indítani a gyűjtést. Lord Melchett azonnal felszólította James de Rotschildot a közreműködésre, amit ez szívesen vállalt. Huszezer font sterlinget azonnal összehoztak és a sajtó útján megindították a gyűjtőakciót. Az akcióban ezután bevonták az angol Keren Hajezod-irodát is. Eddig hozzávetőleg hetvenezer font sterling gyűlt össze, amelyből tizenötezeret továbbították már Palesztinába, további tizezret pedig Bryce asszony útján juttattak el Kish ezredeshez.

Louis Lipsky, a cionista Exekutive tagja jelenti, hogy mihelyt Amerikában értesültek a palesztinai borzalmakról, Newyorkban azonnal bizottság alakult egy felségélyező alap létesítésére. Félix Warburg megnyerte David Brown, a leg tekintélyesebb amerikai zsidók egyikét, aki részt vett a felségélyezési munkában. Megnyerte továbbá az ügynek Julius Rosenwaldot is.

Szeptember 5-ig az Egyesült Államokban 350 ezer dollár gyűlt össze, de ebben az összegben nincs benne az a 100 ezer dollár, amit Nathan Straus és Julius Rosenwald adtak a sebesültek orvosi kezelésének költségére.

Az összes nagy lapok legnagyobb készségegel bocsájították hasábjait a palesztinai sebesültek és kárvallottak felségélyezésének céljaira. A segélyalap bizottságokat jelölt ki azzal a feladattal, hogy találjanak módot a segélyakció kiépítésére.

Szombaton este hét órakor folytatták a tanácskozásokat Motzkin elnökle alatt. Az elnök felolvasta dr. Weizmann sürgönyét, amelyben a cionista világszervezet és a Jewish Agency elnöke közli, hogy beszélgetéseket folytatott Ramsay Macdonald angol miniszterelnökkel, Hendersohnnal, Brianddal, dr. Stressemannal és a Népszövetség tanácsának több más tagjával. Közölte továbbá, hogy visszaérkezék Londonba és jelen akar lenni a hétfői ülésen.

S. Brodetsky tanár, a cionista Executive tagja számos javaslatot tett a palesztinai rendi és nyugalom helyreállítása érdekében.

Csak a pénzügyminiszter adhat ki ezentul italmérési engedélyeket

(Bucuresti-Bukarest, szept. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminisztériumot Papavici miniszter távollétében ideiglenesen vezető Madgearu teljesen érthetetlen és retrograd intézkedést bocsájított ki az italmérési engedélyek kiadására vonatkozólag. Ismeretes, hogy Erdélyben eddig az italmérési engedélyekre vonatkozólag az 1898 évi törvény rendelkezései voltak érvényben, amelyeknek értelmében italmérési engedélyeket a pénzügyigazgatóságoknak áll jogában

kiadni a lakosság számarányának megfelelően, azonkívül pedig jogában áll fűszerkereskedőknek, vendéglősöknek, szállodásoknak zárt palackokban való itálárúsításra engedélyt adni.

Madgearu miniszter rendelete ezzel szemben kimondja, hogy italmérési engedélyt csak a miniszternek, vagy helyettesének az államtitkárnak áll jogában kiadni. Sőt mitöbb, a rendelet szerint az italmérési jog áthelyezése is a miniszter

hatáskörébe fog tartozni ezután. A rendelet nemcsak a decentralizációt sokat elvétel áll szöveg ellentétben, de súlyosan és fölöslegesen terheli az italmérési engedélyek tulajdonosait, vagy azokat, akik engedélyért folyamodnak. A rendelet általános elégedetlenséget váltott ki és nemcsak közvetlenül az érdekeltek, hanem a szeszgyárosok is tiltakozásra készülnek Madgearu érthetetlen megszorító rendelkezése ellen.

Demokratikus alapon reorganizálják a liberális pártot

Az ifjabb elemek komoly purifikáció folyik a megyei pártszervezetekben Ma érkezik haza Bratianu Vintila

Bucuresti-Bukarest, szept. 11. Az Uj Kelet tud.) Bratianu Vintila esütörtökön érkezik vissza miheásti birtokára Gucogneból, ahol kurát tartott. A volt miniszterelnök holnap délután fogadja. Duceának a látogatását, aki tájékoztatni fogja a politikai helyzetről s a liberális párt reorganizálásának a helyzetéről. Bratianu hétfőn érkezik a fővárosba és arra a napra össze is hívták pártjának végrehajtóbizottságát. A liberális pártban különben, amint arról már föbb ízben megemlékeztünk, az utóbbi időben a mostani vezetőséggel szemben egy erős ellenzék alakult ki, amelynek mozgollódásai a fő-

városi sajtót is állandóan foglalkoztatták. A liberálisok akciójára vonatkozólag a Lupta azt írja, hogy lázasan folyik a párt reorganizálása, a megyei szervezetek készülődnek a megyei kongresszusokra, amelyeknek a végén lesz majd az országos kongresszus. A liberális párt fiatal elemeinek aláspontja, hogy eltávolítsák az előregedett elemeket, alighanem érvényesülni fog, mert az új községi és megyei pártszervezetekben komoly purifikáció folyik. A párt országos kongresszusa november 15-ike és 20-ika között lesz, amel yalkalommal módosítani fogják az alapszabályokat is a párt de-

mokratizálása érdekében.

Costachescu közoktatásügyi miniszter egy jasi gyűlésen válaszolt Anghelcsu-nak. A miniszter kijelentette, hogy a liberálisok az iskolaalapításokkal politikai propagandát üztek az állam pénzéből. Talált olyan iskolákat, amelyekben 6 növendék volt, hogy egy-egy tanuló 150,000 lejébe került az államnak. Ő nem hajlandó választást, vagy egyéni szempontokat érvényesíteni az iskoláknál. A szülők figyelmét és érdeklődését a mező gazdasági és ipari szakiskolák felé kell fordítani.

Értesítés!
Megnyit Bucurestben, a főváros központjában a

„Hotel Venetia“

Str. Pietor Grigorescu 12. szám.
A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriein.

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg és melegvíz, Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek. Tisztelettel „Venetia-szálloda“ vezetősége MO SESCU tulajdonos.

RONA
ny
ert.

a puszt
el van be
ezni a zsi
pusztulá
szrael föld
Po lin

an a maga
böznek a

Megjelenik
van Men
kitünően
pénzt ad
szól asz

zky ban
nek a kab
idők fel

hazahozza
skéket
szijeljenek
teni próm
tudja
kább fel

k kimene
Megint
a. Vigasz
ide is be
azonban
edje, Mar
erre festi,

melét. Meg
önnek és
lemosság
szépséget
A fiatal
ányt, sze

get eskü
ogy fele

atal ko
beborának.
l. Slajme
meggyil
„Te azt
hogy szent
og semmi
nem fo
azonban
ését és az
Debona
zsozik.

PAGE
yzéket.

Ismét kiujult a harci tevékenység az orosz—kinai határon

Litvinov a moszkvai német követhez tiltakozó jegyzéket küldött a kínai atrocitások ügyében

London, szept. 11. Az Associated Press tudósítójának közlése szerint a távolkeleti határvidéken az oroszok repülőtevékenysége tovább tart. A kínaiak elhárító ütegei megghusították a szovjetrepülőgépek pilótáinak azt a szándékát, hogy a kínai főhadiszállást is bombákkal árasztják el. Padzianicskájától nyugatra különösen Mulint bombázták igen hevesen. Negyven katonát és tizenhét vasutat a bombák megölték, vagy megsebesítettek. To-

kióbból nem erősítik meg azt a hírt, hogy a határvidék bombázásánál japán polgári személyek életüket vesztették volna. A japán kormány és a sajtó nem tuzozza a „határcidensek” jelentőségét. Moszkva, szept. 11. Charbinból folyton jelentések jönnek a kínai hatóságoknak oroszokkal szemben lekövetett erőszakoskodásairól. Charbin orosz táviróhivatalának vezetőjét, Szateplinszkijt, a kínaiak letartóztatták számos más vezető orosz

tisztviselővel. A határon lakó oroszok a kínai csapatok fokozódó aktivitása miatt menekülnek. A charbini kínai tábornokok klikkje, ugylátszik, semmibe sem veszi a Mukdenből és Nankingból jövő utasításokat. Litvinov a moszkvai német követhez tiltakozó jegyzéket küldött, hogy a német konzulátusok Kínában nem képviselik kellőképpen a szovjetpolgárok érdekeit. A jegyzékre ezideig válasz nem érkezett.

Egy nő vezetése alatt újabb rablóbanda garázdálkodik a Székelyföldön

Megerősített csendőrosztagok üldözik a Csikmegyében fosztogató banditákat

Brassó, szept. 11. — Az Uj Kelet tud.) Aíg hogy sikerült a csendőrségnek a gyergyói havasokban operáló banditákat hónapokig tartó üldözés után ártalmatlan ná tenni, a székelyföldön újabb rablóbanda kezdte meg működését, amely az

elmúlt napok folyamán Csikmegyében számos rablást követett el. Az áldozatok elbeszélései szerint a banda élén ezuttal egy nő áll, aki azonban a harcasság te kiintetében semmiben sem marad az erő-

sebb nemhez tartozó elődei mögött. A belügyminisztérium utasítására megküldött csendőrosztagok vonultak fel Csikmegyébe a harcias amazon által diri gált bandának idejében való elfogására.

Egyetlen erdélyi színigazgató sem váltotta ki eddig a koncesszióját

Kerhatalommal fogják megakadályozni az engedély nélkül játszó társulatok előadásait. A kultuszminisztérium megvédi a szerzői jogokat

(Bucuresti-Bukarest, szept. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet bukaresti munkatársa ma délelőtt felkereste Demetrescu kultuszminisztériumi igazgatót, aki a színházi koncessziók ügyét intézi. Demetrescu igazgató elmondotta munkatársunk kérdésére, hogy Erdélybe a következő színi évadra még egyetlen koncessziót sem bocsájtottak ki.

lezettségnek, hogy a 100.000 lejes kauciót letétbe helyezze, de koncesszióját még ő sem váltotta ki.

A többi igazgató — Demetrescu szerint — fületóját sem mozgatta eddig. A vezérigazgató hangsúlyozta, hogy a minisztérium semmi esetre sem fogja megengedni, hogy társulatok koncesszió nélkül játszanak és ha kell, kerhatalommal fogják ezt megakadályozni.

dotta Demetrescu, — hogy több színigazgató nem respektálja az írói tulajdonjog védelmére vonatkozó nemzetközi szabályokat

és a játszott darabokért nem hajlandók a megállapított honoráriumokat megfizetni. A minisztérium elhatározta — az írók nemzetközi szövetségének intervenciójára, — hogy a kellő eréllyel fogja megvédeni a szerzői jogokat.

A vonat kerekei alá vetette magát egy dèsi urileány

(Dés, szeptember 11. — Az Uj Kelet tudósítójától.) — Szerdán, a kora reggeli órákban megrendítő öngyilkosság történt Désen. Reggel hat órakor a dèsi pályaudvaron a kolozsvárról jövő személyvonat elé vetette magát Holster Olga feltűnő szépségű dèsi urileány. Az öngyilkos lány félórával a vonat beérkezése előtt kiment az állomásra, ahol izgatottan fel és alá járt a perronon, majd midőn a berobogó személyvonat lassítani kezdett, a mozdony kerekei elé vetette magát, amelyek a felismerhetetlenségig összerongosolták.

Az öngyilkosság híre gyorsan elterjedt Désen és mély megdöbbenést váltott ki. A tragiku végű urileány két levelét is hagyott hátra. Az egyikelszűleihez címezte, amelyben bocsánatot kért tetéért. A másikat a dèsi hírlapírókhoz intézte Holster Olga, aki arra kéri az újságírókat, hogy ne foglalkozzanak öngyilkosságával mert a kedélyek amagys hamar le fognak csillapulni és két nap múlva már tudni sem fognak az emberekarról, hogy Holster Olga élt-e valaha. Öngyilkossága okáról egyik levelében

sem tesz említést. Egyik verzió szerint, a fiatal leány azért lett öngyilkos, mert moziszínésznőnek készült, de szülei el-levezték, hogy errea a pályára menjen. Egy másik és valószínűbb verzió szerint, Holster Olga a Désen dolgozó Kratcyl cirkusz egyik díjbirközójába lett szerelmes, aki meg is kérte a leány kezét, de szülei hallani sem akartak erről a házasságról. A Kratcyl-cirkusz ugyancsak szerdán távozott el Désről. Az öngyilkos leány Holster Zoltán dèsi vasuti tisztviselő leánya.

Társadalmi akció a Haggibbor talpraállítására

A zsidó mártírok tragikus sorsa nemcsak arra készíteti a világ zsidóságát, hogy Palesztina földjét biztosítsa zsidó testvérei részére. Az ártatlanok vére talán áldozat azon az oltáron, amely összekövecsolja a zsidóságot, mint ahogyan minden tragikus esemény után, — népünk sokezeréves történetében oly szomorúan gyakran megismétlődő eset, — kezét fognak a megmaradottak és együttesen munkálkodnak a közös jövőért. Ilyenkor minden zsidó fokozottabban átérzi, hogy elszakíthatatlanok azok a kötelek, amelyek a zsidósághoz fűzik és hogy közös munkára és áldozatkészségre van szükség a zsidó nép jövő sorsának felemeléséért.

generáció jöhessen az eddigiéik helyébe. Ennek a gondolatnak és meggyőződésnek a jegyében folyt le a Haggibbor vezetőségének kétfő esti ülése. Az egyesület vezetőségének minden egyes tagja kifejezést adott annak a kívánságának, hogy a legrégebb erdélyi zsidó sportegyesületnek, amely a jövő évben már tízéves fennállását jubilálja, az eddigiéknél még fokozottab mértékben kell kivennie részét a zsidó ifjuság fizikai nevelésében, az az elhatározása, hogy a Haggibbor zászlaja alá kell tömöríteni Kolozsvár zsidóságának minden egyes rétegét. Zsidó sportolónak nincs helyük más egyesületekben, ahol csak megtört vendégek és a zsidó társadalomnak elsősorban és mindenekelőtt a saját fiai sportolását előmozdító egyesületet kell támogatnia.

szabásu programnak, amelyet az egyesület a sport minden ágában befelé a zsidósághoz és kifelé is irányuló propagandával lebonyolítani kíván, a keresztültivete azonban csak az zsidó társadalom áldozatkészsége mellett lesz lehetséges. A Haggibbor ezért apellál híveihez és mindazokhoz, akik a zsidó ifjuság jövőjét a szívükön viselik, támogatásuk az egyesületet erkölcsileg és anyagilag.

Addig is, míg a taggyűjtő akció megszerzi a sportegyesületnek a programja lebonyolításához szükséges normális bevételeket, a felszerelések kiegészítésére és az új szakosztályok megszervezésére rendkívül támogatást kér a Haggibbor, amelyet tagjaitól belső kölesön formájában kíván felvenni.

Nem kételkedünk abban, hogy a Haggibbor felhívása eredménytel fog járni és a kolozsvári zsidó társadalom nemes áldozatkészséggel lesz segítségére a zsidó sportegyesületnek.

Az akció és a munka nem szorítkozhatik csupán a palesztinai zsidóság jövőjének biztosítására. A munka nagyrésztnek a szétszórtan élő zsidó nép megszervezése, testi és lelki regenerálására kell irányulnia, hogy minden küzdelemmel és szenvedéssel bátran szembeálló új

Használjon hónaljához ODO-RO-NO toalettvizet

Hónalja így állandóan száraz és gondozott marad és mentes a kényelmetlen izzadástól, amely foltossá teszi a fehérneműt s így nagyon kellemetlen szagot áraszt. Gondoznia kell a hónalját, épúgy, mint a fogát, — használjon tehát hetenként kétszer

ODO-RO-NO

amely univerzális elismerésnek örvend s amelyet az orvosi világ mint az izzadás és izzadátság elleni legbiztosabb és legtekélyesebb szert ajánl.

ODO-RO-NO valódi amerikai készítmény.

Jegyzet: ODO-RO-NO két különböző nagyságu üvegben kerül forgalomba. Kénes üveg ára 145 lej, nagy üveg, amelyben a rendszeres kétszeres nagyobb mennyiség van, ára 250 lej.

PARFUMERIA ELITEI
Bucuresti, Calea Victoriei 39.

A Szenes Károly fakeskedelmi cég turdai és cluj tisztviselői és alkalmazottai szomorú szívvel jelentik, hogy szeretve tisztelt kollégájuk

Stux József ur

a cég turdai fiókjának hosszú időn át volt vezetője ma délben 56 éves korában elhunyt.

Temetése az izr. vallás szerint a f. hó 13-án, pénteken reggel 9 órakor lesz a neol. izr. temető Tordai-uti halottas házából.

Cluj, 1929. szeptember 11.
A Szenes Károly cég tisztvi elői és alkalmazottai.

A Stux és Szenes család fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy szeretett rokonuk

Stux József

a Szenes Károly cluj cég turdai fióktelepének hosszú időn át volt vezetője

ma délben hosszas szenvedés után elhunyt.

A megboldogult hült tetemét pénteken, f. hó 13-án d. e. 9 órakor helyezték örök nyugalomra a cluj új neol. izr. temetőben.

Cluj, 1929. szeptember 11.
A gyászoló család.

Leve Erdélyből

(Cluj-Kolozsvár tudósítójától). A álltával Palesztin rendszeres postaf legtohb erdélyi künnelő hozzátar mind a zavargás tak és legtohbju zásokon tul igen arról, hogy milyen volt o ban, amikor az

Az Uj Kelet szeri ilyen levelet juttat mert részleteken tartalmaznak, hogy érdemlik a nyilván Az egyik levele európai hírnéző Jedidja Seelenfre Jeruzsálemből Kol jához, akinek optik tem-uccában. Az a vél, amelynek meg hogy a Jedidja-csa rosban, a legexpe ken lakik, többek pen hangzik:

MEG ... Pénteken es Reggel félkilencor rosban, de már fé gyülekezett a házu lom előtt. En a kap figyeltem, hogy m

Az arabok mind — tak Egy fiatal suhanc különböző csinyek ni. A fickót elker nyg tettek, minth volna Alighanem mi van a hátam r

VISSZAVE Nemsokára azuta el az Omár-mecset felé hömpölygött. A szaverték őket, mi halott hátrahagyás aztán ismét összev negyedét támadják

Olyan sokan volt sán is csak félór verni a

amely ezt az időt a nagy pusztításokat Innen mostan vis és olyan közápört z zára, hogy a legto velünk szomszédos rultjártak.

Itt kaukázusi zsidó nak, akik a mun vírióval fogad

Hozzánk sem merte ló fogadtatás várta még hat chaluco volt ellátva fegyverekkel megérkezett a rend szétszórtak és a kat zet mellett átkísérte

RESZI Délután kihirdette riumot, hogy azt, a gel hatig az uccán De az arab rendőro gedték, hogy az arc egész éjjel az uccá nyugodtan tértünk feltizenegyor felver hám Epstein, aki kezett és katonai au ket Méa Searamba. gel pedig dr. Buchstánk, aki a belváros

EGY ÖI ARAZIN Az ország több rés zavargásokról érke

Levelek a palesztinai zsidóság hősi napjaiból

Erdélyből elszármazott szemtanuk az arab zavargások kirobbanásáról. Az új zsidó közösség önvédelmi harca

(Cluj-Kolozsvár, szept. 11. Az Uj Kelet tudósítójától). A rend viszonylagos helyre álltával Palesztinával ismét megindult a rendszeres postaforgalom és azóta már a legtöbb erdélyi család kapott levelet künnelől hozzátartozóitól. Ezek a levelek mind a zavargások első napjaiban íródtak és legtöbbjük a személyes vonatkozásokon túl igen értékes képet nyújtanak arról, hogy

milyen volt a hangulat Palesztinában, amikor az arab támadás kirobbant.

Az Uj Kelet szerkesztőségéhez eddig két ilyen levelet juttattak el, amelyek az ismert részleteken kívül olyan adatokat tartalmaznak, hogy már ezek miatt is megérdemlik a nyilvánosságra hozatalát.

Az egyik levelet Gerson Jedidja, az európai hírű zsidó iparművész, Slomo Jedidja Seelenfreund unokaöccse írta Jeruzsálemből Kolozsváron élő nagybátyjához, akinek optikai üzlete van az Egyetem-uccában. Az augusztus 26-án kelt levél, amelynek megértéséhez tudni kell, hogy a Jedidja-család a jeruzsálemi óvárosban, a legexponáltabb arab környéken lakik, többek között a következőképpen hangzik:

MEGINDUL A TAMADAS

Pénteken egész nap otthon ültem. Reggel félkilenckor még rend volt a városban, de már félháromkor sok arab gyülekezett a házunkkal szemben, a makom előtt. Én a kapuban álltam és onnan figyeltem, hogy mi történik.

Az arabok mindenáron belénk akartak kötni.

Egy fiatal suhancot küldtek hozzám, aki különböző csinyekkel kezdett bosszantani. A fickót elkergettem, de az arabok nagy tettek, mintha semmit sem láttak volna. Alighanem féltek. Nem tudhatták, mi van a hátam mögött, a házban.

VISSZAVERIK AZ ARABOKAT

Nemsokára azután egész tömeg indult el az Omár-mecset felől és a Més Searim felé hompolgott. A zsidók azonban visszaverték őket, mire az arabok néhány halott hátrahagyásával elszéledtek, hogy aztán ismét összeverődve, a kurd zsidók negyedik támadják meg.

Olyan sokan voltak, hogy a katonaság csak félóra múlva tudta szétverni a tömeget.

Amely est az időt arra használta fel, hogy nagy pusztításokat vigyen véghez.

Innen mozdint visszaverték az óvárosba és olyan központi zudították a zsidók házaiba, hogy a legtöbb kapu beszakadt. A velünk szomszédos házban azonban pórnáljáltak.

Itt kaukázusi zsidó ezüstművesek laknak, akik a munka közben használt vörös ruhával fogadták a támadókat.

Hozánk sem mertek betörni, pedig melől fogadták várta őket. Rajtuk kívül még hat család volt a házban, bőségesen ellátva fegyverekkel és municióval. Végre megerkezett a rendőrség. Az arabokat megsebzették és a kaukázusiakat erős fedezet mellett átkísérték hozzánk.

RÉSZLEGES STATARIUM

Délután kihirdették a részleges statáriumot, hogy azt, akit este félhétől reggel hatig az utcán találunk, agyonlövök. De az arab rendőrök azért vigan megengedték, hogy az arabok csoportokban is egész éjjel az utcákon kószáljanak. Mi nyugodtan tértünk aludni, amikor este félháromkor felvert bennünket Abraham Epstein, aki angol katonákkal érkezett és katonai autón kivittek bennünket Més Searimba. Ott is aludtunk, reggel pedig dr. Buchsbaum Beláékhoz mentünk, aki a belvárosban lakik.

EGY ÖREG RABLÓ ÉMEK ARAZIMBAN

Az ország több részéből is nagyarányú zavargásokról érkeznek hírek. Mozát,

amely hét kilométernyire van Jeruzsálemtől, felegették az arabok. Alig néhány ház maradt meg.

ÉmeK Arazimban, amely Moza és Jeruzsálem között van, mintegy öt kilométernyire a fővárostól, talán egy szeg sem maradt a helyén.

Ezen az új településen nyolc-tíz család lakott a Mizrachi földjén. Apám, sógorom, hugom és a három gyermek is ott volt, amikor az arabok megtámadták a kolóniát. Szerencsére a szomszédjuk, egy öreg felszemű fellah, aki civilben rabló, elrejtette őket és a kolónia tizenhét lelket számláló zsidó lakosságát, amely ilyenformán megmenekült a biztos haláltól. Csak a harcias Landberg timár sebesült meg, aki mindenáron ellenállást akart kifejteni. A vén rabló péntek éjszákától vasárnap délelőttig tartotta őket magánál, aztán arab ruhákat szerzett nekik, hogy bevigye őket Jeruzsálembé. De majdnem pórnáljáltak, mert amíg az autóhoz érkeztek, egy angol járőr sortűzet adott le rájuk, de semmi bajuk nem történt.

A JERUZSÁLEMI HARCOK

Szerencsésen megérkeztek a városba, ahol már javában állott a tánc. Az arabok épen az ajtóknál előtt ütöttek agyon egy zsidót. Sajnos, nem tudtuk rajta segíteni. Béth Hakerem, Givath Saul és Montefiori zsidó negyedek valóságos hadifrontot csináltak az arabok ellen, akik oda nem is tudtak bejutni, de

Bájt Vógant teljesen kifosztották. Tolpítot majdnem teljesen és valamennyire Ramémát is.

A bokharai házakat formális harcban, fe-dezések mögül lötték az arabok Szombaton este huszonöt zsidó halott volt Jeruzsálemben.

Vasárnap reggel támadták meg Hebront, ahol a legborzalmasabb meszarilást vitték véghez. Megbízható hírek szerint estig hetvenkét halott és ötven sebesült volt a hebroni zsidók között. Rabbi Zorach Epstein vejét, a jesiva titkárát is megölték. Jeruzsálemben délután háromkor az arabok megtámadták a Saaré Cheszod kerületet, amely a Bezalél és dr. Woloch-féle kórház között van, de itt azonnal visszaverték őket.

A FÖMUFTI HIRTELEN ELUTAZIK

Vasárnap reggel a főkörmányzó titkára magához kérte a jeruzsálemi arabok muftiját, akivel arról akart tanácskozni, hogy miképpen lehetne békét teremteni az arabok között. A mufti el is ment a főkörmányzóságra, de nem beszélt a tervezett összejövetelről, hanem

arról panaszkodott, hogy az arabok mennyit szenvednek a zsidóktól és kérte, hogy az angolok adjanak nekik fegyvert, hogy ők is szervezzenek polgárőrséget, mint a zsidók.

Luke főtitkár azonban felvilágosította, hogy az arabok és a zsidók helyzete között mégis van egy kis különbség, mire a mufti sarkonfordult és hirtelen elutazott Transjordániába. Az érkekezletre meghívott arabok nélküle jelentek meg és a megengedés helyett azt a javaslatot tették, hogy a zsidók mondjanak le a Balfour-deklarációról és a Kotel Maaraviról. Persze, nem is vették őket komolyan és ezzel az érkekezlet befejeződött. Az angolok érzik, hogy nem bírják egyedül és ezért felfegyverezték a Hagánáh (zsidó védőrség) embereit és minden önként jelentkezőt beöltöztetnek katonának.

Az összes hivatalokban szünetel a munka és a tisztviselők valamennyien polgárőri szolgálatot teljesítenek.

Angliából ötven diák érkezett mint turista, ezeket is felöltöztették és felfegyverezték. A helyzet egészen komoly. Nem tudni, mikor lesz megint nyugalom.

MINDENKI HURCOLKODIK

Tolnai mérnök kiköltözött a Muszrából és a velünk szomszéd Brünn mérnökhöz ment lakni, aki szintén budapesti. Általában az emberek össze-vissza költözködnek, mert az arabok hol itt, hol ott jelennek meg támadásra. Eta nővérem közmunkán van, azért nem ír. Azt sem tudjuk, hol teljesít szolgálatot. Ma hétfő van, de szombat reggel óta alig négyezer találkoztunk egy-egy órára. Hallom, hogy az éjszakát kert székében töltik. A Lämmel-iskolában és a Nathan Strauss-cse-csemóththonban, ahová a menekülteket helyezték el, több leány is van, akik főznek, zaonkivül a Hadasszaban is nagyon sok segédápolónőt állítottak be. Minden kórház egyébként úgy tele van, mint egy frontmögötti hadikórházban.

Salamon bácsiék lakását még nem rabolták ki ugyan, de nem mernek ott lakni az óvárosban, mert sehol a közelben nincs egy zsidó ház sem. Az üzletet valószínűleg holnap sem tudom még ki-nyitni...

A MÁSODIK LEVÉL

A másik levelet Aranyosgyéresen lakó szüleihez Peretz Carmeli írta Jeruzsálemből ugyancsak augusztus 26-án. Ebből a fiatalos bizakodással és lelkesedéssel átfutott levélből az alábbi részleteket ismerhetjük.

„Bizonyára olvastatok az újságokból az itteni eseményeket, de a részletek, nem tudom mennyire ismertek ott nálátok. Az arabok a tise-beávi eseményekkel kapcsolatban, különböző izgatások hatása alatt, megtámadták Jeruzsálem külvárosait. Sajnos, sok a sebesült és tizenhét halott is van, de most már meg lehetős rend uralkodik. Egyiptomból hoztak friss angol katonaságot, Máltából holnap megjön a flotta és

rövidesen teljesen helyreáll a nyugalom.

Én a város kellős közepén lakom, úgy, hogy semmi veszély nem érhet. Megígérték nekem, hogy mindig a teljes igazat fogom írni és most esküszöm mindenre, ami szent, hogy hála istennek, semmi bajom sincs, egy igen csekély készszeráson kívül a felső lábszáromon. Talán nem kellene megírnom, de jobb, ha tölem tudjátok meg.”

MIKOR „AZ ÜGY” KEZDŐDÖTT...

Mikor az ügy kezdődött, mint mindenki más a szervezett fiatalság közül, én is köteles voltam kimenni és megvédeni a lakósságot. Rátök gondoltam és erős harcom volt önmagammal. És úgy döntöttem, hogy nem szabad kivonnom magamat. A többieknek is vannak szülei, mindnyájan olyan drágák nekik, mint én, nektek, nincs tehát jogom elmaradni.

Apám is hónapokig volt a háboruban, idegen parancs-szóra, idegen érdekért és én ne menjek héber vezényszóra zsidó érdekekért véremet, testemet, a mi asszonyainkat és gyermekeinket védeni?

Nem volt szabad az én személyes ügyeimet nézni, hanem csak a közösséggel szembeni kötelességemet. Sohasem tudtam volna nyugodt lelkiismerettel élni Erec Jiszráélben, ha nem védtem volna meg a szorongatottság napjaiban. Az a néhány csepp vér, amit elvesztettem, igazán csekély áldozat a hazáért, az én hazámért, a Makkabeusok hazájáért.

Erec Jiszráél a miénk lesz, a miénk kell legyen.

Most megmutattuk, hogy ha kell, karddal és vérrrel is meg tudjuk védeni, annak ellenére, hogy csak titkos szervezet vagyunk és kevés a fegyverünk.

A FELFEGYVERZETT VÉDŐRSÉG

Két napig voltam a harcban, amíg megsebesültem. Egy messziről eldobott kés esett a lábamra, ahogy feküdtem és jöttünk az arabokra. De

az egész seb csak egy centiméter mély a mélyben, ami csompi és mástól centiméter széles, ami szintén semmi.

Összesen egy napig feküdtem. Tegnap-tól máig. Ma már saját lábamon mentem friss kötéseért és egy hét múlva nyoma sem lesz az úgynek. Most még egy kissé hóttra támaszkodok, de már egyáltalán nem fáj. Legyetek nyugodtak, drága szülei, mert semmi bajom sincs. És legyetek bátrak és boldogok, hogy fiatalok védte és védhette Erec Jiszráél. Büszkék lehettek, mest látom.

megállt: a helyünket, habár száz-szoros túlerővel álltunk szemben.

Az angolok velünk harcoltak és egész idő alatt nem kértek tőlünk fegyverengedélyt, csak amikor már esend lett. Akkor pedig már tovább álltunk.

Sokan közülünk kaptak a kormánytól engedélyt és egy engedéllyel tizen és tizenötön is járkáltak. Nálam természetesen most már nincsen fegyver. Hazaküldtek ajuáni. És még ha islenőrizz, lesz is valami, én már csak a város közepén adminisztratív szerepet kapok, mert

aki egyszer megsebesült, annak nevet jellegyezték a kormánytól és nem kap fegyverengedélyt.

És engem már nagyon sokan ismernek az angolok közül és így a szervezet nem ad több fegyvert a kezembe, nehogy elvegyék tőlem.

A LEANYOK IS HARCOLNAK.

Ismétlem, drága szülei, ne aggódjatok. Hála istennek, hogy ezzel a semmiséggel meguszam és egyben eleget tettem a kötelességemnek. Biztos vagyok benne, ti sem akartátok volna, hogy valaki azt mondassa, hogy én gyáván elmaradtam a többiektől, akkor, amikor a leányok is megölték a kötelességüket, ha nem is mentek ki nyílt harcba, hanem éjjel-nappal főztek, sebesülteket kötözték, hordták a municiót és a revolvereket, mert náluk senkinek kereste.

A hibás Anglia, az ő politikájával és most, amikor a támadás kitört, eleinte tétlenül nézték az eseményeket.

Csak a mi illegális (most már legális lesz) szervezetünk védte a lakósságot az arab hordák ellen.

Később azután természetesen beavatkoztak, különösen, amikor az arabok megölték néhány angol is és most vas-kézrel hozzáálltak a rend helyreállításához. A mi szervezetünk egy ember sem esett el. Mindössze egy súlyos sebesült és tizenkét könnyű sebesült van. Elő-
lünk úgy futottak az arabok, mint a nyulak...

Utólérhetően! Tartóssága örökös!

ZEPHIR
Tél

átüzelésű, légfűtéses, folytonzó kályha
10 kiló fával **FUT 24** órán át egy normál szobát.

Nagyobb típusok 3-4 szobás lakást is egyetlen fűtenek. Legtakarósebb, legbigrés-kusabb fűtés. — Árlapot díjtalanul küld

Szántó Dezső és Fia
redőny- és kályhagyára ORADEA.

Kályhákban állandó irakati és összes vidéki városokban
Acéllemezredőnyök! Esslingeni faredőnyök!

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. Lipszani 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomás csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A nagy felelet

Erdély zsidósága az elmúlt héten akciózt indított, amelynek célja: egy erdőt ültetni a Keren Kajemeth földjén, 5689 tisa-beav elesett hőseinek emlékére. Erdély zsidósága felismerte, hogy ez az alkalom, amikor Zürich után, a zsidóság nagy egygyógyulása után és feleletként a szonornu palesztinai eseményekre, egyetemesen kell az országépítés munkájába újból beapcsolódnunk. És átvezette Erdély zsidósága azt is, követésre méltó példaként az egész világ zsidósága előtt hogy azok, akik meghaltak a palesztinai harcokban, dícsőséget hotak az egész zsidóságra és hogy ezeknek a hősöknek olyan emléket kell állítanunk, amely örökké hirdetni fogja, hogy a zsidó nép már mértó arra, hogy a legjobbjai életükkel áldozzák érte.

Egymás után érkeznek a jelentések, hogy az egyes városok megindították az akciózt. Egy nemcs versengés fog ki-felbődni az egyes városok között, mert mindenki érzi, hogy ebből a megmozdulásból egyetlen erdélyi zsidó neve sem szabad kimaradjon. Az a lap, amelyen meg lesz írva hogy kik tettek lehetné a hősök emlékének az elültetését, egyik legdícsőségsébb lapja lesz az erdélyi zsidóság történelmének és méltó helyet fog kapni az egész zsidó nép történetében.

A napokban meg fognak indulni a zsidó hőgyek legjobbjai, cionisták és nem-cionisták, egyaránt és minden zsidó házba be fognak kopogtatni. Emlékezzünk arra, hogy akiknek emléket állítunk, az életüket áldozták értünk és ezért azt kérjük, hogy minden zsidó legalább egy fát tegessen a hősök emlékére és emlékezzünk arra, hogy elesett hőseink az életükkel és mi a pénzáldozatainkkal járulunk hozzá Ercc Izrael földjének megváltásához és az ország felépítéséhez.

Tizezer főnyi tömeg előtt követelte a tót autonómiát Hlinka páter. Prágából jelentik: A tót néppárt Nagytapolcsányban gyűlése tartott, melyen tizezer ember vett részt. Hlinka páter, a néppárt elnöke, beszédet mondott és a gyűlés végén megkérdezte a tótoktól, hogy van-e köztük olyan, aki a tót autonómia törvénybe iktatását ne kívánja. Erre az egész gyűlés közönsége felemelte kezét annak jeléül, hogy nincs köztük senki aki az autonómia ellen szavazna.

Vadallati módon gyilkolta meg kedvesét egy cseh parasztfiu. Prágából jelentik: A csehországi Rudnik községben Mateiesek Szaniszló, gazdag parasztfiu tegnap vadallati kegyetlenséggel meggyilkolta szeretőjét, Polacsek Vilánt, A lány teherbe esett s ezért a fiu a légyotyon fojtogatni kezdte s mikor ezzel célt nem ért, a leány fejét addig verte a földhöz, amíg az meghalt. A gyilkost letartóztatták.

Az Európa-kupa kalandja. Prágából jelentik: Ismeretes, hogy az Európa-kupát, amelyért a csapatok körmérkőzésre folyik, az egyik cseh miniszter alapította, aki 20.000 cseh koronát adott át erre a célra a szövetség alelnökének. Az alelnök ávette a pénzt, majd lemondott és elhunyt. Erre a szövetség kijelentette, hogy a pénz nem vesztett el és az ezüst-kupát már készítik a cseh iparművészek. Amikor a serleg elkészült, kiállították az egyik prágai előkelő cég kirakatába. Ekkor kiderült, hogy nem ezüstből van, ha nem cseh üvegből készítették el és így alig ér pár ezer cseh koronát.

Rémkedés miatt a csehek letartóztatták a meisseneni porcellángyár könyvtárosát

A prágai német követ erőiesen tiltakozott a letartóztatás miatt

Prága, szept. 11. — Ajrági német követ tegnap megjelent a cseh külügy-minisztériumban és szóbeli tiltakozást jelelt be egy Grösche nevű német állam polgár letartóztatása miatt. Grösche a meisseneni állami porcellángyár könyvtárosa és mint ijművészeti író, a legkiválóbbak egyike Németországban. Gröschet a cseh hatóságok tartóztatták le azért, mert állítólag Kolinban a kőmiai gyárat le akarja fotografálni.

Kiballgatása alkalmával Grösche kijelentette, hogy fotografált ugyan, de nem volt szándékában a gyárat lefényképezni, hanem a kolini háborus emléket. A német követ kifogásolta azt is, hogy Grösche ügyében a tárgyalást szándékosan huzzák-halasszák. Ez az eljárás — mondotta nyomatékkal a követ — egyáltalában nem alkalmas arra, hogy Prága és Berlin között a jóviszonyt megszilárdítsa.

Meghívó. A cluji Kereskedelmi és Ipar kamara Igazgató Tanácsa folyó évi szeptember hó 14-én (szombat) este 7 órakor fogja megtartani a kamara közgyűlési ürmében, Calea Victoriei 51 sz. II. emelet) a következő napirenddel: 1. Az ülés megnyitása. 2. Az ügyvezető igazgatóság jelentése. 3. Ügyforgalmi jelentés. 4. Levelező tagok válaszlása. 5. Érték-, részvény- és váltótőzsdé és árutőzsdé üressítésének a kérdése Clujon. 6. A Romániai Gyáriparosok Országos Szövetsége cluji kerületének a megkeresése és észrevételeink a megkeresésre. 7. A kereskedelmi osztály javaslata a Kamarai Központhoz a kerületi kereskedelemléghajai tekintetében. 8. Esetleges indítványok, melyeket kérünk a Kamara titkári hivatalához írásban benyújtani. A Kereskedelmi és Iparkamarák törvény-módosításáról szóló törvény és végrehajtási utasítás 12. szakasza értelmében az Igazgató Tanács csak az öt alkotó tagok abszolút többségével tanácskozhatik, a 15. szak. 1. bekezdése szerint pedig azok a tanácsstagok, akik 3 havi ülésen egyfolytában nem vesznek részt szabályszerű szabadság nélkül, lemondottaknak tekintetnek és a tanács helyüket üressékné nyilvánítja. Ha a tagok a fent összehívott gyűlésen nem jelennek meg a szükséges számban, az Igazgató Tanács 1929 szeptember hó 15-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor ugyanazon helyen és ugyanazzal a napirenddel, új ülést fog tartani, még az esetben is, ha a tagok csak egy-negyed része jelenik meg. Cluj, 1929. szeptember hó 7-én. Ing. I. F. Negrutiu elnök. Nicolae Căciulă főtitkár.

Tovább terjed a pestis Görögországban. Athénből jelentik: Előbbi jelentés alapján megirtuk, hogy Görögország több városában pestisjárvány ütötte fel a fejét. Újabb jelentések szerint a hatóságok minden óvintézkedés ellenére a pestis tümegbetegedések száma üsztó méreteket ölt. Patrageban eddig negyven esetben konstataáltak kétségen kívül az ázsiai pestist. Cavallában 32 pestisgyanus emiért kezelnek. Ezenkívül még számos kikötővárosban és tengerparti faluban lépett fel a veszedelmes járvány.

Matrácászörök Loször-földjén
 nál Cămpia Turzii. Mintákat küldünk.

Zsidó Színház. **STRAMER**
 Amerikából visszaérkezett szin-társulata szeptember 12-én
Nagybányán,
 szeptember 14-ikétől
Máramarosszigeten
 vendégszerepel.

Egy rendőrtiszt személyében elfogták a lüneburgi bombamerénylet tettesét. Berlinből jelentik: A rendőri nyomozás során sikerült a schleswigi és lüneburgi bombamerényloket kikutatniés az egyiket közülök elfogni. A gyamu Nickel stuttgarti rendőrszázadosra terelődött, akinek lakása a Hamburg közelében fekvő Krempe község szállodájában volt. A rendőrok hirtelen megjelentek lakásán és házkutatást tartottak. A házkutatás alkalmával ugyanolyan minőségű bombákat találtak, amilyenekkel az említett merényloketek kísérleték meg. A rendőrség meggyőződése szerint Nickel, aki 40 év körül újabb merényloket akart elkészíteni. Még az éj folyamán kihallgaták és ma beszállították az ottani rendőrségre. A Vossische Zeitung értesülése szerint Nickelrel együtt egy banktisztviselőt is elfogtak, akinek lakásán szintén hasonló típusu bombát találtak. A végső leleplezés küszöbön áll.

A huedini folyó év szeptember hó 20 és 21 napjaira eső országos álat-és kirakóvásár, miniszteri engedély folytán folyó év szeptember 23. és 24. napján lesz megtartva.

Emésztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorégés, rosszullet, fejfájás, szemkáprázás, idegizgalom, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz megszünteti az emésztési zavart, a vérkeringést helyes utra tereli, fel frissíti a szellemet és egészséges álmat hoz. Az egyetemi klinikákon végzett kísérletek bizonyítják hogy alkoholisták a Ferenc József víz használata folytán éhségérzetüket majdnem teljesen vissza szereztek. Kapható gyógyszerárakbau, drogériákban és fűszerüzletekben.

Kigyulladt egy Németországban épített jugszláv hadihajó, még mielőtt átvették. Rotterdamból jelentik: Az a motoroshajó, amelyet Hamburgban építettek Jugoszlávia részére, rendeltetési helyére elindult és utközben a La Manche csatornán kigyulladt. A menekülő személyzetből tizenkilencet a Vesuvius gőzhajó a holland partokra szállított. A kapitány nyole emberrel a hajón maradt és az érkezett segítséggel sikerült nekik a tüzet eloltani. A hajót, amelyet a jugszlávok még nem vettek át, a Harns német gőzös visszavontatta Hamburgba.

Borzalmas autókatasztrófa Kordova mellett. Madridból jelentik: Kordova nál egy autóbussz neki ütközött az ut-széli közegélynek és a lejtőn lezuhant. A súlyos ütés és zuhanás következtében a benzintartály kigyulladt és az autóbussz teljesen elégett. A szerencsétlenség nek tizenhárom halottja van, három férfi, hét nő és három gyermek.

Gyomorégést rögtön szüntet, gyomor-fekélyt rövid idő belül gyógyít, gyomor-savfűtőngés elmarad, ha a bűk ellen a **CIGELKAI IÓDOS GYÓGYFORRÁSOK** hydrocarbonatos István-vízet isza. Kérje mindenütt. Ismertetőt küld a cigelkai források románial vezérképviselete Ariniş (Egerhát), jud. Salaj.

Ma fokozták le a gyilkos Bobota őrt. A Hója erdei gyilkosságának üressé kolozsvári epilógusa ma csütörtökön délután öt órakor fog lejátszódni a 88.ik gyakorvezred kaszárnyájának udvarán. A szokásos küsőségek között megfosztják őrmesteri rangjától Bobota Theodor, aki meggyilkolta Popescu csendőrkapitányt. A lefokozás nyilvános aktus lesz. A kolozsvári helyőrségi parancsnokság közlése szerint civilek is végignézhetik. A lefokozás azért történik ilyen ké-sőn, mert Bobota Theodor ellen indított bünperben csak most mondta ki a végső szót a legfelsőbb katonai bíróság. A Consiliul de Revizie helybenhagyta a kolozsvári hadbíróóság ítéletét s így Bobota őrmester életfogytiglanra terjedő fogházbüntetése végleges. A efokozás után Bobotát elszállítják valamelyik fegyintézetbe.

Értesítés. Valcaul de jos községben jud. Salaj (gara Satumare in Salaj, Nagyfalu) f. hó 16-án országos baromvászár. 17-én kirakóvásár. A nagyfalui állomásra érkezöket autóbussz várja.

Szabó Zoltán aria- és dalestje. Szombaton, f. hó 14-én este 9 órai kezdettel tartja a román kath. gimnázium dísztermében Szabó Zoltán, a kiváló baritonista egyetlen aria és dalestjét. Szabó Zoltán, aki a kolozsvári opraaháznak éveken keresztül egyik legjobb énekesse volt, véglegesen külföldre távozott és ezan hangversenyével akar búcsút venni a kolozsvári közönségtől. Műsorán Verdi, Puccini, Schubert, Ady-Remnizt dalek és áriák és más zeneszerzők művei szerepelnek. A hangversenyen közreműködnek még: Fülöp Jolán, Aneta Tomuța operanékesnők és Boskovics Sándor zongoraművész, a kolozsvári Opera tagja.

Saját tőkével rendelkező Fatermelő vállalkozókat keresek
 egy 3000 holdas, prima, évszázados bükkfaerdőhöz, amely 5 kilométernyire van vasuti állomástól. Kitermelhető egészben, vagy részben. Ajánlatok: Thoma, Cal. Victoriei 52, București

BUTOR a nagy készletre való tekintettel melyen leszállított árban
Fischer Albert & Co.
 cégnél Cluj, Cal. Reg. Ferdinand (v. Ferenc József-ut) 61. szám
 Körishá 6 Lei 15.000.
 Oszlopos, emelt föllungu hálo Lei 20.000.
 Féltele hálo exotikus furnirral Lei 25.000.

Hires könyvek
 néhány megmaradt példányát fél- és negyedáron árusítjuk:

Lei	
Baillon: Egy jó Mariska története	68
Bjelij: Az ezüst galamb	110
Cocteu: A párisi fiu	62
Conrad: Az arany nyil	122
Kistemackers: Váltott előfogattal	62
Lindberg: Viola	66
Regner: Aki félt a szerelemétől	96
Renard: Lerne doktor, a kisisten	86
Spunda: A halottbüvölő	78
Weber: Pampadour kalandja	78
Apulemi: Az aranszamár	136
Dickens: Nagy várakozások (2 köt.)	300
Flaubert: Érzelmek iskolája	184
Kropatkin: A francia forradalom (2 kötet)	270

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. 300 lejen feltüli vételnél havi 150 lejés részletfizetésre is. Tekintve hogy csekély készlet áll rendelkezésre, kérünk pórtendeit is.

Rádión

Idő: k

Csütörtök

Budapest: 9.15 jének hangverse A m. kir. honv. nak hangverseny Waldteufel: Alo a pokolban, Verrek. 13. Pontos tés. 14.30. Híre Kiserleti átvitel (Java) rádióálló Rádió szabadg áriák. Ulána pö jelentés. 17.20. kult zenekarána mas: Mignon, Saint-Saens: E Thais. 18.30. Fel re és cigányzen 20.15. Három eg tes időjelzés, id nemzetközi sak Majd gramofonh que Dame — m Tavaszi dal, Hül Ervin: Ich küs Wagner. Bolygó nyi: Csak tavasz di: Traviata. M babám. Wagn Wagner. Loheng Bés: 19.30. A let és Leoncaval nak előadása. 22. Berlin: 20. K Belgrad: 20.30 műveiből. Breslau: 21.45. Brünn: 19.05. nekarihangversen Frankfurt: 20.4 Kattoicz: Esti Krakkó: 20.30. Ppese: 20.30. sony. 21. Operet Milano: 20.30. operájának hang Nápoly: 21. Eg Prága: 20. Zem Torino: 20.30. Varsó: 20.30

Pentek.
 Budapest: 9.15 bajajajka-zenekar Győzelem, Ukraj Sikoly. Az élet s Vetjerecek. Zsur Kaukazi bordal. Csillagtalan éjsza dal. Korobej-niki Mandits zenekar Feske, Rossini: mán: Csárdás kir táncok. 12.25: Hít időjárásjelentés. 13.45: Ful 16.20: Józsa Rez időjelzés, időjárás Magyar Imre cig versenye. 18.15: mérnök felolvasá ban" 18.45: Fran Másfélórás könyv zongorahangverse Ohawen stb. műv zés, időjárásjelen közli sakkverseny m. kir. honvégy hangverseny. Bécs: 20: Sch Schumann, Schuk hangverseny. Berlin: 20: K. operettjének közlé Belgrad: 20.25: Tschajkovszky: st Pozsony: 21: N Frankfurt: 22. Franichur: 21. wen, Brahms stb. Kaasa: 22.20: J Nápoly: 21. Fe operájának közv. Róma: 21: Piet rettjének közv. Stuttgart: 22: wen, Brahms műv

Rádió műsor

Idő: közep európai

Csütörtök, szeptember 12.

Budapest: 9.15. A rádió házikvartett-jének hangversenye. 9.30. Hírek. 12.05. A m. kir. honvédegyalozezred zenekarának hangversenye. Fricsay: Diszinduló, Waldteufel: Alom, Offenbach: Orpheus a pokolban, Verdi: Rigolotto. 12.25. Hírek. 13. Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 14.30. Hírek, élelmiszerárak. 14.40. Kísérleti átvétel Bécsből. A bandeengi (Java) rádióállomás hangversenye. 16. Rádió szabadgyetem, Magyar operatáriák. Utána pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.20. Operaház tagjaiból alakult zenekarának hangversenye. Thomas: Mignon, Bizet: Gyöngyházasok, Saint-Saens: Balettfőné, Massenet: Thaïs. 18.30. Felolvasás. 19. Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye. 20.15. Három egyfelvonásos. 22.20. Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek és nemzetközi sakkverseny eredményei. Majd gramofonhangverseny. Suppé: Pique Dame — megvívó, Mandelsohn: Tavasz dal, Hubay: Cremonai hegedűs, Ervin: Ich küsse ihre hand Madam Wagner, Bolygó hollandi, Kola-Szécsényi: Csak tavasz ne jöjjön sohasem. Verdi: Traviata. Márkus-Weiner: Ma este habám, Wagner: Mesterdalnokokból, Wagner, Lohengrin.
Bécs: 19.30. Mascagni: Paraszthecület és Leoncavallo: Bajazzok c. operájának előadása. 22. Jazz zene.
Berlin: 20. Kamarazene.
Bégrad: 20.30. Rádió kvartett. Grieg műveiből.
Breslau: 21.45. Vidám áriák.
Bucur: 19.05. Tamburica zene. 20. Zenekarihangverseny.
Frankfurt: 20.45. Dales
Katowice: Esti hangverseny.
Krakó: 20.30. Zenekari hangverseny.
Prága: 20.30. Liszt zongorahangverseny. 21. Operettrészletek.
Milano: 20.30. Giordano: „Siberia” c. operájának hangversenye.
Nápoly: 21. Egy operett közv.
Prága: 20. Zenekari hangverseny.
Torino: 20.30. Milanoi műsor közv.
Vasó: 20.30. Könyvzene.

Péntek, szeptember 13.

Budapest: 9.15. Eugen Stepat orosz helesajka-zenekarának hangversenye. Győzelem, Ukrajnai népdalok, Egyveleg, Sikoly. Az élet szárnyán, Uralon túl, Veproszek, Zsuravly, Azért szerelem, Kaukazi borbál, Csavargó, Ach saraban, Csillagatlan éjszakákon. Két orosz népdal. Korolaj-niki. 9.30. Hírek. 12.05. Mandits zenekar hangversenye. Strauss: Fecske, Rossini: Szevillai borbély, Kálmán: Csárdás királynő, Dworák: Szláv táncok. 12.25. Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 14.30. Hírek élelmiszerárak. 15.45. Fultonrendszerű képátvitel. 16.20. Rózsa Rezső mesél. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás jelentés, hírek. 17.15: Magyar Imre cigányzenekarának hangversenye. 18.15: Magyar Endre postamérnök felolvasása. „A számok világa”. 18.45: Francia nyelvoktatás. 19.20: Mástólórás könyvü zene. 21: Bartók Béla zongorahangversenye. Chopin, Bach, Beethoven stb. műveiből. 19: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek és a nemzetközi sakkverseny eredményei. Majd a m. kir. honvédegyalozezred zenekarának hangversenye.
Bécs: 20: Szimfonikus hangverseny, Schumann, Schubert műveiből. 22: Esti hangverseny.
Berlin: 20: K. Zeller „Madarász” c. operettjének közlése.
Bégrad: 20.25: Rádiókvartett. Gounod Tschajkovszky: stb. műveiből.
Pozsony: 21: Népszerű hangverseny.
Frankfurt: 22: Kamarazene. Beethoven, Brahms stb. műveiből.
Kassa: 22.20: Jazz-band.
Nápoly: 21. Ferrari: „Pipelet” c. vigoperájának közv.
Róma: 21: Pietri: „Primarosa” c. operettjének közv.
Stuttgart: 22: Kamarazene. Beethoven, Brahms műveiből.

Közgazdaság

Fizetési válsággal küzd Románia egyik legnagyobb petróleumtársasága

Lemondatják a vállalat igazgatóságát és kormánybiztost neveznek ki a cég élére

(Cluj-Kolozsvár, szept. 11. Az Uj Kelet tudósítójától). Bukarestből eredő hírek alapján már napok óta tudták közgazdasági körökben, hogy az egyik legnagyobb romániai petróleumtársaság, az Industria Română de Petrol (I. R. D. P.) súlyos válsággal küzd.

A vállalatot, amelynek részvényeit a párisi és londoni tőzsdéken is jegyzik és amely a nyár elején nagyobb kölcsönt akart felvenni, komoly üzleti veszteségek érték.

amelyek miatt már arról is beszéltek, hogy a társaság fizetéseketelenséget jelentett és moratóriumot kért. Ez a hír, amelyet utólag megcáfoltak ugyan, bekerült a külföldi sajtóba is.

Hir szerint az I. R. D. P. társaságot az rendítette meg közvetlenül, hogy a megszigorított adóbehajtási rendelet alapján Madgearu helyettes pénzügyminiszter

nem volt hajlandó újabb haladékokat adni a vállalatnak az állammal szemben fennálló tartozásainak kifizetésére

és kijelentette, hogy amennyiben a kincstár záros határidőn belül meg nem kapja követelését, zár alá véteti a cég teljes vagyonyát. A társaság, amelynek alaptőkéje 750 millió lej és ezenkívül igen nagy visszlezámitolási hitel is élvezett a Banca Nationalál.

70 millió lejjel tartozik az államnak az általa kitermelt petróleumföldek bérleti díja fejében.

A vállalat és a kormány között már napok óta folynak a tárgyalások, amelyek során a kereskedelemügyi miniszter felszólította a vállalat igazgatóságát, hogy adja be lemondását, mert kormánybiztost akar kinevezni a társaság élére. A helyzet komolyságára való tekintettel az I. R. D. P. részvényesait szeptember 28-ra rendkívüli közgyűlésre hívták össze.

Százmillió főszeemelések az erdélyi bankoknál és iparvállalatoknál

Ujabb működési és alaptőkefelelőelési engedélyek

(Bucuresti-Bukarest, szept. 11. Az Uj Kelet tudósítójától). Az ipari és kereskedelmi minisztérium a következő erdélyi és bánáti pénzüzetek és iparvállalatok részére adta meg az alaptőkeemelési, illetve működési engedélyt: Gazdák Bankja Rt. Kolozsvár, működési engedély, 1 millió 200 ezer lej alaptőkével, Tricotage Rt. Szatmár, működési engedély 1 millió alaptőkével, Schmolpaszta vegyészeti gyár Rt. Brassó alaptőkéjét 6 millióról 9 millióra emeli. Kerámiai és vegyészeti ipar Rt. Dicsőszentmárton, 500 ezer lejről 3 millióra. Solvay-művek bukaresti központja működési engedélyt kapott. Mergl malom Rt. Gutenbrunn (Temesmegye), működési engedély, 2 millió lej alaptőkével. Papirlemezyár Rt. Székelyhid, 4 millióról 8 millióra. Ideal, Zillich et Co. Harisnyagyár Rt. Perjámos (Temesmegye), működési engedély, 6 millió lej alaptőkével. Banca Creditul Ardelean Rt. Răusor (Fogaras megye), működési engedély másfélmillió lej alaptőkével. Temesvár-Erzsébetvárosi Takarékpénztár Rt. 1 millióról 5 millióra. Sacalazi Első Takarékpénztár Rt. működési engedély, 600

ezer lej alaptőkével. Dunareana Textilvállalat Orsova, 4 millióról 12 millióra emeli alaptőkéjét.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank 50 millióról 100 millióra emeli alaptőkéjét. Lugosi Népbank Rt. 6 millióról 15 millióra. Földvári Előleg Rt. Földvár (Brassó megye) másfélmillióról 5 millióra emeli alaptőkéjét. Bodenkreditanstalt Rt. Nagyszében 62 és félmillió lejről 100 millió lejre emeli alaptőkéjét. Erdélyi Általános Kereskedelmi Társaság Rt. Gyulafehérvár 4 millióról 12 millióra. Wilhelm Scherg et Comp. Posztó és díszszövetek gyára Rt. Brassó 96 millióról 144 millió lejre emeli alaptőkéjét. A temesvári Unirea Bank Rt. cégét Unirea Páipari Rt.-ra változtatja meg, ugyszintén az átapszabályait is és Lugoson fiókot nyit. Nagybaródi Erdőkitermelő Rt. Nagyvárad, 10 millióról 20 millióra. Nagyvárad Erdőipar Rt. 10 millióról 20 millióra. A kolozsvári Royal M. Rózsa Drogueria Rt. működési engedélyt kapott 10 millió lej alaptőkével. Szentkeresztélyi Kerámiai Termékek Gyára Rt. 2 millióról 3 millió lejre emeli alaptőkéjét.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Csütörtök este 9 órakor: Topáz. (Ujdon-ság, 2-odszor. Napi bérlet 3. sz. B. Sorozatszám: 16.)

Péntek este 9 órakor: Szupé csárdás. (Operette-ujdon-ság, először. Farkas Imrénék, a Nótás kapitány szerző-jének legujabb operettje. Főszereplők: Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Solthy György, Tompa Béla, Ihász Aladár. Leővey, Selmezy. Premier-bérlet 3. sz. Sorozatszám: 17.)

Szombat este 9 órakor: Szupé csárdás. (2-odszor. Napi bérlet 3. sz. C. Sorozatsz. 18.)

Vasárnap d. u. 3 órakor: Ida regénye. Ujdon-ság, nagyon olcsó mozi-hely-árakkal. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lei. Sorozatszám: 19.)

Vasárnap d. u. 6 órakor: A nóta vége (Operette-ujdon-ság, 6-odszor. Kondor Ibolyával, Betegh Bébi, Solthy Györggyel, Tompa Bélával. Sorozatszám: 20.)

Vasárnap este 9 órakor: Szupé csárdás. (Operette-ujdon-ság, 3-adszor. Napi bérlet 4. sz. A. Sorozatsz. 21.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Csütörtökön 4 és félhatkor: I. Kacagi Bajazzó! Lon Chaney. II. Férfi, asszony és a bűn. John Gilbert. III. Pótkép. Helyárak: 30, 20, 10 lei.

Pénteken 4 és félhatkor: I. Kacagi Bajazzó! Lon Chaney. II. Férfi, asszony és a bűn. John Gilbert. III. Pótképek. Helyárak: 30, 20 és 10 lei.

Szombaton 4 és félhatkor: I. Kacagi Bajazzó! Lon Chaney. II. Férfi, asszony és a bűn. John Gilbert. III. Pótképek. Helyárak: 30, 20, 10 lei.

Vasárnap d. e. 11 órakor: A sötétség lovagja. Kalandor cow-boy film. Főszereplő: Tim Mc. Coy. Helyárak: 15 és 10 lei.

A színházi iroda közleményei:

Holnap este: Szupécsárdás premijéje. Vonzó és érdekes eseménye lesz holnap a magyar színháznak. Be fogják mutatni a Szupécsárdást, Farkas Imrénék, a Nótás kapitány szerzőjének legujabb, legpompásabb operettjét. A Szupécsárdás főszerepeit Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Miklóssy Margit, Solthy György, Tompa Béla, Ihász Aladár fogják játszani. A Szupécsárdás négy egymástutáni estére van műsorra tűzve.

Jövőhéten: Agglegényapa. Napok óta folynak szorgalmasan a próbák a legbajosabb, legnagyobb sikerű, Budapestben 100-szor adott amerikai vígjátékból az Agglegényapa-ból. Az Agglegényapa két ségkivül az idei évad egyik legnagyobb szenzációja. Premijéje a jövő hét elején lesz. Főszereplői: Janovics Jenő, Marsi Gizi, Török Erzs, Benes Ilona, Miklóssy Margit, Mészáros Béla, Lantos Béla, Mihályfi László, Lukács Ede, Tompa Sándor. Rendező: Janovics Jenő.

Vasárnap: Ida regénye és Nóta vége. Két délutáni előadás lesz vasárnap a magyar színházban: 3-kor az Ida regényét adják Marsi Gizivel, Kaszab Annával, Petróczy Alicével, Tóth Elekkel, Mészáros Bélával a főszerepekben, nagyon olcsó mozi-helyárakkal. Hatórákor pedig a Nóta vége című operette-ujdon-ság kerül színre.

Ma: Lon Chaney és John Gilbert a magyar színházban. Uj, nagyszabású kettős műsora van ma a magyar színháznak. 1. Kacagi Bajazzó. (Lon Chaney legmegrázóbb, leghatalmasabb alakításával). 2. A férfi, asszony és a bűn. (John Gilberttel a főszerepekben). 3. Pótképek. Kettős műsor. Két és félórás előadások. Helyárak: 30, 20 és 10 lei. Ez a nagy műsor 3 napig látható: ma, pénteken és szombaton. Előadások kezdete 4 és félhat órakor.

CORSO-film-színház műsora:

Csütörtökön 5, 7 és 9 órakor: A száműzött hercegnő. Főszereplők: Mary Parcer, Alfred Abel, Verebes Ernő és Betty Astor. Előjáték: Janika és a majom. 2 felvonásos vígjáték.

Ha szakszerűen akar hirdetni, úgy kérjen ajánlatot Erdély legrégibb hirdető irodájától a

LLOYDEXPRESS-től

CLUJ, Strada Gelu 20. szám.

Felvesz hirdetéseket a világ összes lapjaira, a lapok eredeti árain, tehát a hirdető nem fizet többet, mintha a különböző lapokkal külön-külön dolgozna, ellenben megvan az az előnye, hogy csak egy irodával kell a hirdetéseket lebonyolítani. Hirdetési tervet felhívára azonnal küldünk.

Szabadalmakat értékesítő osztály !!

A Matild-viz

egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

Szülők! Anyák!

Iskolaharisnyak 10 Leitől. Gyapju pulloverek, mellények 150 Leitől

a Harisnyaházakban:

Cluj	Temesvár
Margosvásárhely	Arad
Nagyszében	Dej
Brassó	Szatmár
Nagyvárad	Lugos
Déva	Baia-Mare

Minden jog fenntartva

SZONJA egy kis cseléd története

Irta: **J. Gelotarewsky**

Fordította: **Szabó Imre**

Jerucham: Nem, nem azért jöttem, hanem el akarok bucsuzni magától, és kérni akarom, hogy mostmár ne csak az anyját helyettesítse, hanem az apát is.

Liebherzné: Nem értem magát, egyáltalán nem értem.

Jerucham: Azt akartam mondani, hogy a gyermekeim már el vannak látva, hál'istennek be tudtam őket hozni az árvaházba és nincs gondom a kicsinyekre.

Liebherzné: (fokozódó kíváncsisággal). Csak nem utazik el valahová, Jerucham?

Jerucham: Nem is utaznék, hiszen nincs olyan apa, aki szívesen válik meg gyermekeitől. De a doktorok tiltják meg az én kicsiny árváimtól, nem engedik, hogy hozzájuk közeledjek.

Liebherzné: Miért? Mi történt?

Jerucham: Legutóbb csak úgy tudtam megkeresni a kényeremet, hogy beálltam a vasgyárba, a kohó mellé. Itt aztán úgy meghültem, hogy a tüdőbajom most már több mint baj, katasztrófa. Jó emberek holnap reggel már Denverbe küldenek, madám Liebherz. Drága asszonyom (összeeszi kezét) maga mindig olyan jó volt hozzánk, kérem magát, ne hagyja el a gyermekeimet, az én kedves Szonjácskám.

Liebherzné: Jerucham, egy isten a tudom, hogy a szívemet összetörte a maga sorsa, de nem ígérhetem, hogy továbbra is vigyáznai fogok Szonjára és nagyon fáj megmondani magának, hogy a leányát holnap reggel elküldöm. Nem maradhat, nem szabad maradnia többé a házában.

Jerucham: Madám Liebherz, az isten áldja meg mi történt itt? Mit követelt el az én leányom?

Liebherzné: Ezt nem is mondhatom meg magának, csak arra kérem, hogy mielőtt elutazik, helyezze el a leányát valahol.

Jerucham: (kezét tördéli). Hogy hagy halok én egy leányt, egy ilyen fiatal gyermeket idegenek őrzetére. Maga, asszonyom, ismer bennünket és magában megbízom, olyan volt hozzám, mint a szülő édesanyja. Szegény, szegény árva gyermekem! Az anyja meghalt, az apja még rosszabbul van, mintha meghalt volna. Ki fog vigyázni rá, ki fogja óvni bajból és veszedelemtől...

Liebherzné: (hátrázva). Hallgasson ide, Jerucham, szeretném, ha még az éjszaka magával viánn. Nagyon szívesen támogatom magát, minden hónapban küldök annyi, hogy jól el legyen látva a fürdőhelyen és maradjon még azonkívül is.

Jerucham: (kétségbeesetten). Jaj nekem, madám Liebherz, én valami irratott dologra gondolok! Mi történt az én gyermekeimmel? Mondja meg az igazat, nem bánom, akármi legyen borzasztó legyen az az igazság. (Szonja az ajtónál kicsiny résen hallgatózik.)

Liebherzné: Legyen erős Jerucham... Az én fiam egy amerikai boy és nagyon félek, hogy a két fiatal ifjú ebben a házában nem fog jóra vezetni. Megértette? Vegye magához, mielőtt késő lesz.

Jerucham: Nem értem! Ha így áll a dolog, akkor egy percig sem szabad itt maradnia. (Reszkető, elhalkuló hangon). Azonnal vegye a holmiját és jöjjön.

Liebherzné: Nem, nem! Nem szabad tudnia, miről van szó. Jöjjön fel holnap megint, én majd gondoskodom róla, hogy elmenjen magával, azt mondom majd neki, hogy kísérelje el magát, azután jöjjön vissza. De maga nem fogja majd visszaengedni.

Jerucham: Nem bánom, legyen így, de most el akarok bucsuzni tőle.

Liebherzné: Ne bucsuzzon tőle, menjen most szépen haza és jöjjön el holnap.

Jerucham: Jó éjszakát! (Indul).

Liebherzné: Várjon egy pillanatig (egy cédulára ír néhány sort). Ezt a levelet vigye el holnap reggel miszter Bender lakására, de személyesen adja át neki. Kap tőle ötszáz dollárt.

Jerucham: Ötszáz dollár? ... Miért kapom én ezt a pénzt? ... Jaj nekem! Madám Liebherz én nagyon félek, hogy maga ezzel a pénzzel megfizeti a gyermekem becsületét. ... Nem, nem, nem! (fejéhez kap). Hogyan támadhatott ilyen gondolatom! Az én Szonjácskám egy tisztá, egy becsületes teremtes. (Síró hangon). Jó-ágos asszonyom, legyen könyörületes, támogasson továbbra is bennünket.

Liebherzné: Jó, jó, csak nyugodjék meg.

Jerucham: Jó éjszakát! (megy és mindjárt visszafordul). Talán mégis most vihetném el magammal?

Liebherzné: Nem, nem viheti, mert a fiam most itthon van és kerülni akarok minden botrányt.

Jerucham: Ez tehát azt jelenti, hogy a gyerekek szeretik egymást.

Liebherzné: Meglehet, de ez a szerelemem nem vezethet jóra.

Jerucham: Igaza lehet, madám, teljesen igaza. Nem vezethet jóra, ha a szegény ember leánya szereti a gazdag asszony fiát. A szegény leány el van itélve örökös szenvedésre, a szegény ember leánya nem szerethet, legjobban ha nem is él a világon. Jó éjszakát madám! (El).

Liebherzné: (bezártja Jerucham után az ajtót. Szonja ajtája felé). Szonja apád már elment, erigy, fekdj le, remélem, máma már nem esenget be hozzánk senki.

Szonja: (a kuliszak mögül). Jó éjszakát!

Liebherzné: (hangosan) Albert! Albert! (az ajtóhoz megy és kinyitja). Albert miért nem jössz? Ugy látszik elaludt. (leoltja a lámpát. (El). Kívülről mandolin kíséret mellett dal halatszlik.)

Albert.

Albert: (besurran és kinyitja az ablakot, ekkor kevés világosság szűrődik a szobába). Milyen kedves, milyen andalgató énekük is van ezeknek az olaszoknak. Nini, ott lent mennek egymáshoz simulva, a fiú énekel és kíséri magát. Milyen szép így eltölteni az estét. (Visszanéz, el van merülve gondolataiba. Hirtelen felocsudik, odamegy az asztalhoz és önt egy pohárral iszik). Inni kell, inni! (újra tölt, megint iszik). Csak inni és aludni. Holnap majd aztán meglátjuk, anyám, hogyan fogod te elküldeni az én Szonjámot. Ezt majd meglátjuk. (Megint tölt, iszik). Milyen jó, hogy van még bor a világon, amivel elűzi az ember a gondokat és kurázsit csinál magának. (Újra zene hallzik kívülről, egy zongorán olasz népdalt játszanak). Ó nagy isten, milyen édes, milyen drága dolog a zene, egészen más lesz tőle az ember. (Szonja az ajtóhoz megy). Még ébren van, még hallom a járását. Talán éppen ide jön. (Elbujik).

Szonja.

Szonja: (lelakarítja az asztalt, veszi a tálcát és menni akar).

Albert: (előlép és elállja az útját).

Szonja: Mi az, miszter Albert?

Albert: Ne mond miszter. Mond egyszerűen: Albert.

Szonja: Nem szabad, nagyon jól tudja, hogy nem szabad. Hallhatta, hogy mit mondott a maga anyja az én apámnak.

Albert: Mindent hallottam és épen azért mindennek véget akarok vetni.

Szonja: Jaj, istenem, micsoda véget?

Albert: (átöleli). Akarom, hogy szeress!

Szonja: Az istenre kérem, ne bántson! Én egy árva leány vagyok, hiszen maga is tudja!

Albert: (ittas lelkesültséggel). Holnap összeházasodunk. Egész korán! Kora reggel fogunk házasodni!

(Folyt. következik.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egyszó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állatkéresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap óhirdetések díja előre fizetendő. Jellegzetes levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési díj 250 lej.

Férjhez adnám 24 éves leányomat 250 ezer lej hozománytal, 60 ezer lej évi keresettel, lakással, zongorával és szép kelengyével intelligens fiatalemberhez. Leveleket: „Komoly” jellegre a kiadóba kéret.

Kedző zongoristának jó módszerrel, olcsó tanítók, gyakorlatias is. Cim a kiadóban.

Erettségizett reggeli fiatalember román, francia és német nyelvért ad, illemtársos osztályok vizsgáira elő készült. — Cimet kéri. Szerény igényű jellegre leadni a kiadóban.

Általános kereszthurok, egészen új, fekete zongora 48.000 leierért eladó. Megtekintethető Triska zongorakárában, Str. Saguna 14. Telefon 419.

Kindergärtnerin in Pflege und Erziehung tüchtig, der Deutsch-Rumänische sprache mächtig sucht Posten gar sofort. Adr. Spitzer Amalia Sinaia, Strada Carol 42.

Különbejárati szobát fürdőszobahasználattal, valamint teljes ellátást kaphat egy-két fiatalembernek árban Erzsébet-ut 34. alatt.

Héber, román, német tanítására gyermekket mellé délelőti ajándékos pedagógiumot végzett kisasszony. Cim a kiadóban.

Friss kóser bivaly- és tehéntej naponta kétszer, cseccs-móknak és beteknek állandóan egy tehéntől feje, a zhoz szállítva is kapható. Ugyanott állandóan friss kóser tej, turó és vaj is kapható. Schwartz Ignác Strada Juliu Maniu (Szentegyház-u.) 24.

Patkányfogó kutyák keresek megvételre. Cim a kiadóban.

Fürdőre, nyaralóhelyekre utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadóhivatalal, hogy az Uj Keletet főnnakadás nélkül küldhessük.

Már több mint

15.000

kötet könyv

áll rendelkezésére magyar, német, francia, román, angol nyelven az

Uj Kelet

olvasóinak!

A világirodalom leghitesebb íróinak művei.

A külföldi, vagy erdélyi könyvpiacn megjelenő összes újdonságok azonnal megkaphatók.

Az Uj Kelet olvasói a „Dante” kölcsönkönyvtárban havi 50 lej helyett csak 30 lejt kell fizessenek. A könyvek naponta cserélhetők, tehát olvashatja a könyvpiac legújabb szenzációit és a klasszikus irodalom legkiválóbb remekét

napi 1 leier.

Dante kölcsönkönyvtár Cluj, Str. N. Iorga 5. (Jókai-u.) Vidékre, fürdőre prospektust.

Könyv-szenzációk!

1. Berendné: Istenek és ösztönök. Füzve 190, kötve 258 lei.
2. Komor Fischmann S. utódai. Füzve 190, kötve 258 lei.
3. Millikán: Tudomány és vallás. Füzve 130 lei.
4. Wodehouse: Forduljon Psmithhez. Füzve 55 lei.
5. Hamsun: Uj föld. I-II. Füzve 170 lei.
6. Swinnerton: Estétől reggelig. Füzve 102 lei.
7. Coster: Nászutazás. Füzve 102 lei.
8. London: Vadon szava. Füzve 102 lei.
9. Göncz: A teniszjáték. Füzve 150 lei.
10. Kariny: Minden másképpen van. Füzve 231, kötve 313 lei.
11. Ibanéz: Mare nostrum. Füzve 194, kötve 272 lei.
12. Kodolányi: Két leányarc. Füzve 136 lei.
13. Boccacio: Dekameron. I-III. Kötve 2040 lei.
14. Ewers: A vörös kő. 2 kötet füzve 330, kötve 476 lei, a két kötet egybe-kötve 408 lei.
15. Molnár Ákos: Végre egy jó házasság. Füzve 163, kötve 231 lei. (Mikszáth pályadíjas regény)
16. Kádár: Heggesztés kézikönyve. Füzve 238 lei.
17. Barna: Vas- és fémipari kézikönyv. II. kiadás. Füzve 340 lei.
18. Koltai: Utburkolatok. Kötve 408 lei.

Költöteni, levágni beküldeni:

T. Uj Kelet könyvoszálya Cluj.

Kérem címre utánvéttel a „Könyvszenzációk” számait megküldeni.

Név:

Cim:

SZERKESZTŐ

10. évfolyam
Félsz. évfolyam
Félévre
Negyedévre
Egy hónapra

X. évfolyam

1929 Szeptember

* 5689

Mozg a libe

A liberálisok... hátsúkkal kapcsolata egyik anekdotája... dóta szerint egy... édesapja azzal áll... lapszerkesztőhöz... azzal, mozog valami... mozog. A szerkesz... ber volt, felnevelt... ennyit mondott:... megesik, hogy ez... a lehetőség, hanem

A liberálisok... hogy bennük legy... nyugtalankodik. M... gyunk és azt véli... krácis mozog bent... talomvágy. A hat... lomokrácia frazeo... keresztül újra meg... maradhatnánk az... mellett, ha nem j... liberálisok egész... gondolnak arra, h... szavain keresztül... vasaságaiknak egy... nulása, újra hata... S mikor erre got... a hátunk. Mi nagy... szög minden val... brzó emberek nag... valóságban mit j... mokráciája jelent... korrupciót, a legs... ségi elnyomatást... má, az ostronóll... topást és a balká... minden raffinált e...

Epen ezért a li... számunkra is r... sen. Radót kell j... re, hogy tudjuk... Maniu-kormány d... demokrácia, amely... méltunk és amelyt... jelenten azért, h... sok tényleg fel tu... rest után három... külvárosi utcák... minden részéből... ket. A Maniu-kor... demokráciájának... ránva, hogy ezek... felvonulását nem... mert ez a szabad... volna. Azonban a... len meg kell szer... szabadságjogokat... főigazó elemei fe... mely végre kivez... gazdasági anarchi... mely a liberálisok... sebb agitációs any... tudjuk mi, hogy... a nem jelent... véget, sőt ellenke... tenőbbé tenné. De... hogy minden e... sabb a szerepe... vannak az ellenz... levő kormányoké.

A mai anarchi... tyok között a libe... zátérése olyan k... ország nélkül is... társágára és min... hogy a legtöbb er... hajszolja. Epen ez... kényének meggát... társapárt közvetlen